

Ֆինանսական հաշվետվություններ և
անկախ արդիտորի եզրակացություն

« Հայբիզնեսբանկ » Փակ
Բաժնետիրական Ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2013թ.

Բովանդակություն

	Էջ
Անկախ ատդիտորի եզրակացություն	Error! Bookmark not defined.
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (վերաներկայացված)
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	18,767,409	14,916,416
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	(12,804,964)	(11,992,071)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		5,962,445	2,924,345
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	1,528,452	1,335,984
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	7	(546,758)	(485,798)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		981,694	850,186
Զուտ առևտրային եկամուտ	8	795,899	1,586,493
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ շահույթ		56,027	2,451,641
Այլ եկամուտներ	9	546,453	311,012
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	10	(886,214)	(2,825,007)
Ֆինանսական ներդրումների գծով (արժեզրկման ծախս)/ հակադարձում		684	(684)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(2,443,677)	(2,143,863)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	19	(790,947)	(921,712)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	20	(38,533)	(377)
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս		(300,293)	(1,234,322)
Այլ ծախսեր	12	(1,758,010)	(1,925,244)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկում		2,125,528	(927,532)
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(234,838)	(83,223)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		1,890,690	(1,010,755)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք			
<i>Հողվածներ, որոնք հետագայում չեն վերադասակարգվում շահույթում կամ վնասում</i>			
Հիմնական միջոցների վերագնահատում		589,278	-
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ		(117,856)	-
Զուտ օգուտ հողվածներից, որոնք հետագայում չեն վերադասակարգվում շահույթում կամ վնասում		471,422	-
<i>Հողվածներ, որոնք հետագայում վերադասակարգվելու են շահույթում կամ վնասում</i>			
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ/(վնաս)		1,440,190	(4,951,304)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ (օգուտ)/վնաս		(282,486)	5,089,567
Այլ համապարփակ եկամուտին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ		(231,541)	(27,653)
Զուտ օգուտ հողվածներից, որոնք հետագայում վերադասակարգվում են շահույթում կամ վնասում		926,163	110,610
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք հարկումից հետո		1,397,585	110,610
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		3,288,275	(900,145)

7-ից 72 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերաներկայացված)	2011թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	36,581,512	14,271,022	24,072,851
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	2,599,559	2,754,710	885,735
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	16	50,550	13,504	777,215
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	17	137,169,936	132,744,677	108,741,959
Ներդրումային արժեթղթեր				
- Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	18	24,927	196,950	819,163
- Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	18	-	33,502	51,304
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	28	25,010,573	20,475,538	6,050,120
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով		99,253	371,275	-
Հիմնական միջոցներ	19	9,226,502	9,301,148	9,299,386
Ոչ նյութական ակտիվներ	20	1,348,599	1,043,790	364,249
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	-	177,553	288,429
Բռնագանձված ակտիվներ	21	5,824,128	5,087,665	2,741,745
Այլ ակտիվներ	22	1,523,455	1,067,701	13,045,745
ԸՆԴԱՄԵՆՆ ակտիվներ		219,458,994	187,539,035	167,137,901
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ				
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	23	36,949,970	31,084,556	17,164,040
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	16	-	120,942	-
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	24	24,744,977	24,766,530	22,541,632
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	25	15,482,300	11,868,589	10,173,850
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	26	116,507,837	97,239,307	94,228,848
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		-	-	230,756
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	40,888	-	-
Այլ պարտավորություններ	27	812,368	826,732	266,251
ԸՆԴԱՄԵՆՆ պարտավորություններ		194,538,340	165,906,656	144,605,377
Սեփական կապիտալ				
Բաժնետիրական կապիտալ	29	17,500,000	17,500,000	17,500,000
Գլխավոր պահուստ		309,357	309,357	264,688
Այլ պահուստներ		1,595,572	197,987	87,377
Զբաղիված շահույթ		5,515,725	3,625,035	4,680,459
ԸՆԴԱՄԵՆՆ սեփական կապիտալ		24,920,654	21,632,379	22,532,524
ԸՆԴԱՄԵՆՆ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		219,458,994	187,539,035	167,137,901

Ֆինանսական հաշվետվությունները՝ ներկայացված 3-ից 72 էջերում, ստորագրվել են Բանկի գործադիր տնօրենի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 2014թ. ապրիլի 15-ին:

7-ից 72 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Արսեն Միքաելյան
 Վարչության նախագահ

Նարինե Սարգսյան
 Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնե- տիրական կապիտալ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրում- ների գծով վերագնա- հատման պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնա- հատման պահուստներ	Չբաշխված շահույթ/ (Կուտակված վնաս)	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2012թ. հունվար 1-ի դրությամբ	17,500,000	264,688	87,377	-	4,680,459	22,532,524
Հատկացում պահուստին	-	44,669	-	-	(44,669)	-
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	-	44,669	-	-	(44,669)	-
Տարվա վնաս	-	-	-	-	(1,010,755)	(1,010,755)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ վնաս	-	-	(4,951,304)	-	-	(4,951,304)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ վնաս	-	-	5,089,567	-	-	5,089,567
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(27,653)	-	-	(27,653)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական եկամուտ	-	-	110,610	-	(1,010,755)	(900,145)
Հաշվեկշիռը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերաներկայացված)	17,500,000	309,357	197,987	-	3,625,035	21,632,379
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	1,890,690	1,890,690
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք						
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	-	-	-	589,278	-	589,278
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	1,440,190	-	-	1,440,190
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	(282,486)	-	-	(282,486)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքին վերաբերող բաղկացուցիչ մասի շահութահարկ	-	-	(231,541)	(117,856)	-	(349,397)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	926,163	471,422	1,890,690	3,288,275
Հաշվեկշիռը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,500,000	309,357	1,124,150	471,422	5,515,725	24,920,654

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (վերաներկայացված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	2,125,528	(927,532)
<i>Ծշգրտումներ</i>		
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	829,480	922,089
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	886,214	2,825,007
Այլ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում	(684)	684
Առևտրային գործիքների իրական արժեքի փոփոխությունից զուտ (օգուտ)/վնաս	(157,988)	470,149
Ստացվելիք տոկոսներ	(3,743,589)	(1,219,352)
Վճարվելիք տոկոսներ	965,214	1,041,159
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումից զուտ վնաս	300,293	1,234,322
Դրամական հոսքեր ճախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	1,204,468	4,346,526
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	358,896	(1,162,587)
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	(4,535,035)	(14,425,418)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ Այլ ակտիվներ	(1,609,997)	(26,078,581)
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական պարտավորություններում</i>		
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	5,838,308	13,868,312
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	162,708	1,632,297
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	3,613,711	1,694,739
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	18,131,442	(877,326)
Այլ պարտավորություններ	(13,470)	360,444
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	22,690,130	(8,369,802)
Վճարված շահութահարկ	(104,734)	(602,031)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	22,585,396	(8,971,833)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի վաճառք	196,175	648,281
Հիմնական միջոցների առք	(221,140)	(945,399)
Ոչ նյութական ակտիվների առք	(343,162)	(695,664)
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	(368,127)	(992,782)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	22,217,269	(9,964,615)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	14,271,022	24,072,851
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	93,221	162,786
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ. 14)	36,581,512	14,271,022

Լրացուցիչ տեղեկատվություն

Ստացված տոկոսներ	15,023,820	13,697,064
Վճարված տոկոսներ	(11,839,750)	(10,950,912)

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Հայրիզնեսքանկ» ՓԲԸ (նախկին «Հայինվեստբանկ ՓԲԸ») (այսուհետ՝ Բանկ) հիմնվել է 1991թ. և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է 1991 թվականի դեկտեմբերի 10-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N40 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը, ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց արտարժույթային և այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը և թվով 12 մասնաճյուղերը գտնվում են Երևանում, 12 մասնաճյուղերը՝ ՀՀ տարբեր մարզերում և 7 մասնաճյուղ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ ք. Երևան, Նալբանդյան 48:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

Դեռևս առկա են անորոշություններ ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի առումով, ինչը կարող է հանգեցնել արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչպես նաև հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների անկմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Շուկայական ավելի խիստ ճնշումը կարող է հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Բանկի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունները չեն ճշգրտվել դրանց հնարավոր ազդեցությամբ:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՍԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով, բացառությամբ հողի և շինությունների, որոնք ներկայացվել են վերագնահատված արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթը դա այն հինական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Բանկը: Բանկի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Բանկի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Բանկը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Բանկն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2013թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) և ՀՀՄՍԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

ՖՀՄՍ 13, Իրական արժեքի չափում

ՖՀՄՍ 13-ը հստակեցնում է իրական արժեքի սահմանումները և ապահովում է համապատասխան ուղեցույց և մանրամասն բացահայտումներ իրական արժեքի չափումների վերաբերյալ: Ստանդարտը չի առանձնացնում, թե որ միավորները պետք է հաշվառվեն իրական արժեքով: ՖՀՄՍ 13-ի շրջանակներն ընդարձակ են, և այն կիրառելի է ինչպես ֆինանսական, այնպես էլ ոչ ֆինանսական այն հոդվածների համար, որոնց համար այլ ՖՀՄՍ-ները պահանջում կամ թույլ են տալիս իրական արժեքի չափումներ և իրական արժեքի չափումների վերաբերյալ բացահայտումների կատարում, բացառությամբ որոշ հանգամանքների:

Ստանդարտի կիրառման առաջին տարում պարտադիր չէ բացահայտումներին ներկայացվող պահանջները կիրառել համեմատական տեղեկատվության նկատմամբ:

Բանկը ՖՀՄՍ 13-ը առաջին անգամ կիրառել է ընթացիկ տարում: Տես՝ ծանոթագրություն 32:

ՀՀՄՍ 1, Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում (Փոփոխություն)

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխությունները պահանջում են կազմակերպությանը այլ համապարփակ եկամուտներում ներկայացված տարրերը խմբավորել այնպիսի խմբերի, որոնք մնացած ՖՀՄՍ-ների համաձայն. ա) հետագայում չեն վերադասակարգվելու շահույթի կամ վնասի և բ) հետագայում վերադասակարգվելու են շահույթի կամ վնասի, երբ առաջանան որոշակի պայմաններ: Բանկն ընդունել է այս փոփոխությունը, որը փոխել է այլ համապարփակ եկամուտների տարրերի ընթացիկ ներկայացումը, սակայն չի ազդել դրանց չափման և ճանաչման վրա:

ՖՀՄՍ 7, Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում (Փոփոխություն)

Փոփոխությունը հավելում է ՖՀՄՍ 7-ի որակական և քանակական բացահայտումներ կապված ճանաչված ֆինանսական գործիքների զուտ և համախառն գումարների հետ, որոնք՝

- ա) հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի հաշվետվության մեջ,
- բ) ենթակա են կատարման հիմնական հաշվանցման պայմանավորվածության կամ մնանատիպ համաձայնագրերի ներքո, եթե նույնիսկ հաշվանցված չեն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ:

ՖՀՄՍ-ն կիրառվել է առաջին անգամ ընթացիկ տարում: Տես՝ ծանոթագրություն 33:

3.5 Բանկի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Բանկի կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

Փոխփոփոխությունները պետք է կիրառվեն հետընթաց 2014թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, բացառությամբ *ՖՀՄՍ 9, Ֆինանսական գործիքներ* ստանդարտում կատարված փոփոխությունների:

ՖՀՄՍ 9, Ֆինանսական գործիքներ

ՀՀՄՍԽ-ն նպատակ ունի փոխարինել ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը», ամբողջապես: Փոխարինող ստանդարտը (ՖՀՄՍ 9) թողարկվում է փուլերով:

Մինչ այսօր, լույս են տեսել ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ճանաչման, դասակարգման, չափման և ապահովագրման գլուխները: Արժեզրկման մեթոդաբանության և հեջավորման հաշվառման հետ կապված գլուխները դեռ մշակման փուլում են:

Քանի որ ՖՀՄՍ 9 նախագծի «արժեզրկման փուլը» դեռ չի ավարտվել, ՖՀՄՍԽ-ն գտնում է, որ 2015թ. հունվարի 1 պարտադիր ամսաթիվը բավարար ժամանակ չի տալիս ընկերություններին, որպեսզի կիրառեն նոր ստանդարտները: Հետևաբար ՖՀՄՍԽ-ն որոշել է, որ պետք է նոր ժամկետ որոշվի, երբ ամբողջ ՖՀՄՍ 9 նախագիծը ավելի մոտ կլինի ավարտին: 2013թ. նոյեմբերի 9-ին կատարված ՖՀՄՍ 9-ի փոփոխությունները, հանում են պարտադիր ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը: Այնուամենայնիվ, կազմակերպությունները դեռ կարող են ընտրել ՖՀՄՍ 9-ի անմիջապես կիրառումը:

ՀՀՄՍ 36, Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով փոխհատուցվող գումարների բացահայտումներ (Փոփոխություն)

ՀՀՄՍ 36-ի փոփոխությունը վերաբերվում է արժեզրկված ակտիվների փոխհատուցվող գումարի վերաբերյալ տեղեկատվության բացահայտմանը, եթե այդ գումարը հիմնված է իրական արժեքի վրա, հանած օտարման ծախսերը: Թույլատրելի է վաղ կիրառումը, եթե տվյալ կազմակերպությունն արդեն ընդունել է ՖՀՄՍ 13-ը:

ՀՀՄՍ 32, Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում (Փոփոխություն)

ՀՀՄՍ 32-ի փոփոխությունները վերաբերում են ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցման համար չափանիշների կիրառման անհամապատասխանություններին: Փոփոխությունները վերաբերում են անհամապատասխանության երկու բնագավառների.

- Վերաբերում է «Տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք» դրույթի իմաստին: ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանել է, որ հաշվանցման իրավունքը պետք է իրավաբանորեն ամրագրված լինի կազմակերպության բնականոն գործունեության ընթացքում, կազմակերպության և բոլոր մնացած կողմերի անվճարունակության և սնանկացման դեպքում, և այդ իրավունքը պետք է առկա լինի բոլոր կողմերի համար:
- Վերաբերում է համախառն մարման համակարգերին, ինչպիսիք են բանկերի և ֆինանսական հաստատությունների կողմից կիրառվող քլիրինգային կազմակերպությունները: Գործնականում ՀՀՄՍ 32-ի պահանջի մեկնաբանության մեջ առկա էր բազմազանություն, հաշվանցման հասնելու համար պետք է լինի ակտիվի և պարտավորության «միաժամանակյա մարում»:

Փոփոխությունների մեջ ՀՀՄՍԽ-ն պարզաբանել է զուտ մարման սկզբունքները և ներառել է «համախառն մարման համակարգի» օրինակ՝ ՀՀՄՍ 32-ի զուտ մարման չափանիշին բավարարող բնութագրիչներով:

Այս փոփոխությունները կատարվել են ՖՀՄՍ 7-ում լրացուցիչ բացահայտումների հետ համատեղ, հաշվանցման և նմանատիպ համաձայնությունների իրավունքների արդյունքների վրա:

Տարեկան բարեփոխումներ 2010-2012թթ.

2010-2012թթ. տարեկան բարեփոխումները մի շարք ՖՀՄՄ-ներում կատարել են որոշ անցյալ փոփոխություններ: Բարեփոխումները ուժի մեջ են մտնում 2014թ. հուլիսի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՄ 8, Գործառնական սեզմենտներ

Գործառնական սեզմենտների ընդհանրացումը

- պահանջում է, որ գործառնական սեզմենտների ընդհանրացման ժամանակ կազմակերպությունները բացահայտեն իրենց հաշվետու սեզմենտների հայտնաբերման դատողությունները, ներառելով ընդհանրացված գործառնական սեզմենտների հակիրճ նկարագրությունը և տնտեսական ցուցանիշները, որ սահմանում են ընդհանրացման չափանիշները:

Հաշվետու սեզմենտների ակտիվների և կազմակերպության ակտիվների ընդհանրության համադրությունը

- պարզաբանում է, որ կազմակերպությունից պահանջվում է ներկայացնել հաշվետու սեզմենտների ակտիվների և կազմակերպության ակտիվների ընդհանրության համադրությունը, միայն եթե սեզմենտի ակտիվները պարբերաբար տրամադրվում են գործադիր մարմնին գործառնական որոշումների կայացման համար:

ՖՀՄՄ 13, Իրական արժեքի չափում

Կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

- փոփոխվում են եզրակացությունների համար հիմքերը՝ պարզաբանելու համար, որ ընկերությունը պարտադրված չէ հաստատված տոկոսադրույք չունեցող կարճաժամկետ դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը զեղչել հաշիվ-ապրանքագրում նշված գումարից ցածր արժեքի, եթե զեղչման ազդեցությունն էական չէ:

Թողարկվել են որոշ այլ նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, սակայն չի ակնկալվում, որ դրանք Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցություն կունենան:

3.6 Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաներկայացում

Ֆինանսական հաշվետվությունները, նախորդ տարիների համադրելի տեղեկատվությունը ներառյալ, ներկայացված են այնպես, կարծես ուղղումը կատարվել է այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում առաջացել է դրա կատարման անհրաժեշտությունը: Հետևաբար, յուրաքանչյուր ներկայացված ժամանակաշրջանին վերաբերող ուղղման գումարը վերագրվում է այդ տարվա ֆինանսական տեղեկատվությանը: Ֆինանսական հաշվետվությունների համադրելի տեղեկատվության նախորդող ժամանակաշրջաններին վերաբերող ուղղման գումարը ճշգրտվում է ամենավաղ ներկայացված ժամանակաշրջանում:

Ստորև ներկայացված աղյուսակում ցույց են տրված նախորդ ժամանակաշրջանում ներկայացված հոդվածները մինչև վերաներկայացումը, վերաներկայացման արդյունքում

կատարված ճշգրտումը և վերաներկայացված վերջնական հոդվածները և ազդեցությունը նախորդ տարվա ֆինանսական արդյունքների վրա:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության վերաներկայացում

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	վերաներկայացման ճշգրտում	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (վերաներկայացված)
ԱՎՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12,114,301	2,156,721	14,271,022
Թանկարժեք մետաղներ	24,080	(24,080)	-
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,894,061	(2,139,351)	2,754,710
Առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվներ	11,868,589	(11,868,589)	-
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	13,504	13,504
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	124,273,220	8,471,457	132,744,677
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	8,813,335	(8,616,385)	196,950
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	20,475,538	20,475,538
Կանխավճարներ շահութահարկի գծով	-	371,275	371,275
Հետաձգված հարկային ակտիվ	149,158	28,395	177,553
Բռնագանձված ակտիվներ	-	5,087,665	5,087,665
Այլ ակտիվներ	14,224,247	(13,156,546)	1,067,701
ԸՆԴԱՄԵՆՆՆ ակտիվներ	176,360,991	799,604	177,160,595
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	-	31,084,556	31,084,556
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	120,942	120,942
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	55,882,140	(31,115,610)	24,766,530
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	97,411,255	(171,948)	97,239,307
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	46,382	(46,382)	-
Վճարվելիք գումարներ	35,357	(35,357)	-
Պահուստներ	197,260	(197,260)	-
Այլ պարտավորություններ	512,055	314,677	826,732
ԸՆԴԱՄԵՆՆՆ պարտավորություններ	154,084,449	(46,382)	154,038,067
Սեփական կապիտալ			
Զբաղիսված շահույթ	2,779,049	845,986	3,625,035
ԸՆԴԱՄԵՆՆՆ սեփական կապիտալ	2,779,049	845,986	3,625,035
ԸՆԴԱՄԵՆՆՆ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ	156,863,498	799,604	157,663,102

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վերաներկայացում

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. Վերաներկայաց- դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար	ման ճշգրտում	2012թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (վերաներկայացված)
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	16,806,129	(1,889,713)	14,916,416
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	(12,341,343)	349,272	(11,992,071)
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	1,336,850	(866)	1,335,984
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	(383,606)	(102,192)	(485,798)
Զուտ առևտրային եկամուտ	712,437	874,056	1,586,493
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ շահույթ	-	2,451,641	2,451,641
Այլ եկամուտներ	324,525	(13,513)	311,012
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	(3,383,488)	558,481	(2,825,007)
Ֆինանսական ներդրումների գծով արժեզրկման ծախս	-	(684)	(684)
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	(3,408,619)	3,408,619	-
Անձնակազմի գծով ծախսեր	-	(2,143,863)	(2,143,863)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	-	(921,712)	(921,712)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	-	(377)	(377)
Ոչ առևտրային ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային փոխարկումներից զուտ վնաս	-	(1,234,322)	(1,234,322)
Այլ ծախսեր	(1,649,465)	(275,779)	(1,925,244)
Շահութահարկի գծով ծախս	129,839	(213,062)	(83,223)
Ընդամենը	(1,856,741)	845,986	(1,010,755)

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Բանկ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Բանկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազում է արժեզրկումից կորստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը՝ նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ և ծախսեր

Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարչական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Ակտիվների կառավարման գծով վճարները ճանաչվում են ծառայությունների մատուցման ժամանակաշրջանում: Նույն սկզբունքն է կիրառվում կարողությունների կառավարման, ֆինանսական պլանավորման և ակտիվների պահպանման ծառայությունների դեպքում, որոնք ենթադրում են ծառայությունների մատուցման երկար ժամկետ:

Շահաբաժիններից եկամուտ

Եկամուտը ճանաչվում է, երբ Բանկի՝ վճարը ստանալու իրավունքը հաստատված է:

Ջուտ առևտրային եկամուտ

Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Ջուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթի՝ կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաքվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի

որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հողվածների, ինչպիսիք են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հողվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հողվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Բանկի կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	405.64	403.58
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	559.54	532.24

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի,

երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոնացված գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

4.5 Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները հաշվառվում են ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանվող գներով, ինչը մոտավորապես դրանց իրական արժեքն է և հիմնված է Լոնդոնի Թանկարժեք Մետաղների բորսայի գնանշումների վրա:

Գների տատանումներն արտացոլվում են թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից զուտ եկամուտ հոդվածում՝ այլ եկամուտներում կամ ծախսերում:

4.6 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկն օգտագործում է այլ բանկերում և ֆինանսական հաստատություններում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին և այլ ֆինանսական հաստատություններին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Բանկի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Բանկերի և այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Ֆինանսական գործիքներ

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած

Ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունվետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Բանկի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին՝ Բանկի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում՝ յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում, արտարժույթի և կապիտալի շուկաներում, Բանկը հանդես է գալիս որպես ածանցյալ գործիքներով պայմանագրերի կողմ, որոնք ներառում են ֆյուչերսներ, ֆորվարդներ, սվոպեր և օպցիոններ: Բոլոր ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող և դրանց հաշվառումը իրականացվում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչման քաղաքականությունների համաձայն, այնուհետև դրանք վերաչափվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկաներում գնանշումներով կամ այնպիսի մոդելների կիրառմամբ, որոնց հիմքում ընկած են շուկաների ընթացիկ վիճակների գնահատումները և բազային գործիքների պայմանագրային գները և այլ գործոններ: Իրական իրական արժեք ունեցող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես ակտիվ, իսկ բացասական իրական արժեքով ածանցյալ գործիքները՝ որպես պարտավորություն: Նշված գործառնություններից արդյունքները հաշվառվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից կամ արտարժույթային գործառնություններից շահույթ կամ վնաս, կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Այլ ֆինանսական գործիքների բաղադրիչ հանդիսացող ածանցյալ գործիքները հաշվառվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ, եթե դրանց գծով ռիսկերը և

առանձնահատկությունները խիստ կապված չեն հիմնական պայմանագրի ռիսկերից և առանձնահատկություններից, և հիմնական պայմանագիրը չի հաշվառվում իրական արժեքով՝ ճշգրտվող ֆինանսական արդյունքներով: Ներառված ածանցյալ գործիքը հանդիսանում է բարդ ֆինանսական գործիքի բաղադրիչ, որը ներառում է ինչպես հիմնական բաղադրիչը, այնպես էլ ածանցյալ բաղադրիչը, ինչի արդյունքում որոշ դրամական հոսքեր հիմնական գործիքի և ինքնուրույն ածանցյալ գործիքի փոփոխվում են նույն ձևով:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնք էականորեն ազդում են դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Բանկը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Բանկի կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր

Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական

արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Բանկը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած շահույթն ու վնասը վերագրվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Բանկը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսային փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Բանկն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Անորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի

կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառու կամ վարկառուների խումբն ունեն գգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, գուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Բանկը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: ԱԱկտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Բանկը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Բանկին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Բանկի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյուաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա:

Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող մեթոդաբան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Բանկի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Բանկին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեքից մեծ ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեքից մեծ ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեքից մեծ ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեքից մեծ գումարների, այլ համապարփակ եկամուտներից վերաձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձում շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի կատարվում: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.9 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում *Ֆինանսական ակտիվներ*

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն

ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,

- և Բանկը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում Բանկի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Բանկի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.10 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետզման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետզման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ տրամադրված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետզման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.11 Վարձակալություն

Ֆինանսական վարձակալություն - Բանկը որպես վարձատու

Ֆինանսական վարձակալության սկզբում Բանկը ֆինանսական վարձակալությամբ տրամադրած ակտիվները հաշվառում է ներդրումների զուտ գումարով: Այս գործառնությունները ներկայացվում են որպես հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ: Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի անփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված զուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Գործառնական վարձակալություն - Բանկը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.12 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, բացառությամբ հողի և շինությունների:

Բանկի շենքերը ներկայացված են իրական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Հողը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով և ունի անասհմանափակ օգտակար ծառայության ժամկետ և, հետևաբար, չի ամորտիզացվում:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	30	3.33
Համակարգիչներ	3	33.3
Բանկոմատներ	10	10
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Սարքավորումներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից

նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետ: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները կատարվում են, և եթե բավարարում են ակտիվի ճանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է կապիտալում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով կապիտալում ճանաչված վերագնահատումից աճը: Հիմնական միջոցների միավորի վերագնահատման արդյունքում առաջացած աճը Բանկի կողմից հաշվեզրվում է չբաշխված շահույթին ակտիվն օգտագործելու ընթացքում՝ մաշվածության հաշվարկմանը զուգընթաց և վերագնահատված գումարով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման դեպքում:

4.13 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան և/կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 1-ից 15 տարվա ընթացքում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.14 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից ավելի ցածր արժեքով՝ հանած իրացման ծախսերը:

4.15 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.16 Ներգրված միջոցներ

Ներգրված միջոցները, որոնք ներառում են ՀՀ կառավարության և կենտրոնական բանկի, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.17 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրողը փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտատպանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Նման ֆինանսական երաշխիքներ տրամադրվում են բանկերին, ֆինանսական և այլ կազմակերպություններին հաճախորդների վարկերը, օվերդրաֆտները և այլ բանկային գործիքները ապահովելու նպատակով:

Ֆինանսական երաշխիքները ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով «Այլ պարտավորություններ»-ում՝ որպես կոմիսիոն վճար: Սկզբնական ճանաչումից հետո Բանկը յուրաքանչյուր երաշխավորության տակ պարտավորությունը չափում է ամորտիզացված վճարից և երաշխավորության արդյունքում առաջացած ցանկացած ֆինանսական պարտավորություն լուծելու համար անհրաժեշտ ելքերի լավագույն գնահատումից առավելագույնով:

4.18 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.19 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը և չմարվող արտոնյալ բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.20 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են զուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Բանկի առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կանոնադրված հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Բանկի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են պետական և ոչ պետական պարտատոմսերը, ոչ պետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող

Ֆինանսական ակտիվներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է համապատասխանաբար ֆինանսական արդյունքում և այլ համապարփակ եկամուտներում:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Բանկն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Բանկը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստներ

Բանկը գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք առկա են արժեզրկման պահուստը պետք է հաշվառվի շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Բանկը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 30 ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Բանկը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Բանկը կատարում է որոշակի դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ գործոնների հետ մեկտեղ, Բանկը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	15,177,552	12,787,702
Վաճառքի համար նատչելի պարտքային արժեթղթեր	1,090,172	997,496
Մինչև մարման ժամկետը պահվող պարտքային արժեթղթեր	1,753	5,514
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	153,588	61,630
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	1,102,556	1,064,074
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	1,240,726	-
Այլ տոկոսային եկամուտներ	1,062	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	18,767,409	14,916,416
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	7,104,841	7,159,873
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	287,072	251,750
Ստորադաս փոխառություններ ՀՀ ԿԲ-ից	633,597	634,138
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	3,174,703	2,459,925
Ռեպո գործառնություններ	1,604,751	1,486,385
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	12,804,964	11,992,071

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Դրամարկղային գործառնություններ	249,938	296,620
Կոմունալ վճարումների ընդունումից	15,038	13,965
Վճարահաշվարկային համակարգերից	29,000	22,729
Փոխանցումներ	336,871	258,453
Վարկերի սպասարկում	144,279	160,357
Վճարային քարտերով գործառնություններ	499,398	366,661
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	225,957	194,150
Այլ գործառնություններ	27,971	23,049
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	1,528,452	1,335,984
Փոխանցումներ	196,934	182,710
Դրամարկղային գործառնություններ	55,573	47,211
Վճարային քարտերով գործառնություններ	275,740	242,010
Այլ ծախսեր	18,511	13,867
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր	546,758	485,798

8 Չուտ առևտրային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Արտարժությալի գործարքներից զուտ եկամուտ	699,941	661,150
Արժությալի սվոպից զուտ օգուտ	95,958	925,343
Ընդամենը զուտ առևտրային եկամուտ	795,899	1,586,493

9 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	383,675	166,414
Շնորհներից եկամուտ	82	94
Հիմնական միջոցների վաճառքից զուտ եկամուտ	33,820	33,514
Հաշիվների փակումից եկամուտ	4,879	3,558
Վարկային հայտերի ընդունումից եկամուտ	11464	15,839
Փոխանցումներից եկամուտ	33,663	41,127
Ինտերնետ բանկային ծառայություններից եկամուտ	24,860	20,162
Ավտոմեքենաների տեխզնման կտրոնների տրամադրումից	15,543	-
Այլ եկամուտ	38,467	30,304
Ընդամենը այլ եկամուտներ	546,453	311,012

10 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ (ծանոթագրություն 15)	(49,298)	(4,625)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ (ծանոթագրություն 17)	1,240,708	2,516,721
Այլ ակտիվներ (ծանոթագրություն 22)	(107,936)	115,651
Այլ պահուստներ (ծանոթագրություն 30)	(197,260)	197,260
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	886,214	2,825,007

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	2,443,677	1,943,515
Սոցիալական վճարներ	-	200,348
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	2,443,677	2,143,863

*2013թ. հունվարի 1-ից ուժը կորցրած են ճանաչվել «Եկամտահարկի մասին» և «Պարտադիր սոցիալական ապահովության վճարների մասին» ՀՀ օրենքները և ուժի մեջ է մտել ՀՀ «Եկամտային հարկի մասին» օրենքը, որ միավորում է եկամտահարկը, աշխատողի սոցիալական ապահովության վճարը և գործատուի կողմից վճարվող սոցիալական ապահովության վճարը:

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	13,350	22,263
Վարձակալության գծով ծախսեր	74,018	67,018
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	206,258	193,661
Գովազդի ծախսեր	118,295	136,939
Ապահովագրության գծով ծախսեր	36,184	33,548
Ներկայացուցչական ծախսեր	35,788	115,364
Վարչական ծախսեր	311,986	316,977
Բռնագանձված ակտիվների վաճառքից վնաս	75,204	35,524
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	186,298	236,080
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	75,979	101,284
Անվտանգության գծով ծախսեր	169,058	151,678
Թանկարժեք մետաղներով գործառնություններից ծախսեր	88,598	5,098
Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամի գծով ծախսեր	134,645	124,258
Գրասենյակային ծախսեր	35,486	66,370
Գործուղման ծախսեր	14,794	64,350
Այլ գործառնական ծախսեր	126,826	107,273
Ֆինանսական համակարգի հաշտարարին վճարներ	18,849	19,720
Վճարված տուգանքներ	1,614	4,494
Այլ ծախսեր	34,780	123,345
Ընդամենը այլ ծախսեր	1,758,010	1,925,244

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ընթացիկ հարկ	365,794	-
Հետաձգված հարկ	(130,956)	83,223
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	234,838	83,223

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2012թ.՝ 20%)։ ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով հաշվեկշռային արժեքների միջև։ Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով։

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի/(վնասի) միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2013	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)	2012	Արդյունավետ դրույթաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	2,125,528		(927,532)	
Շահութահարկ՝ 20% դրույթաչափով	425,106	20	(185,506)	(20)
Չհարկվող եկամուտներ	(102,175)	(5)	-	-
Չնվազեցվող ծախսեր	32,000	2	141,757	15
Բացասական փոխարժեքային տարբերություն	19,360	1	126,972	14
Չճանաչված հարկային վնասի օգտագործում	(139,453)	(7)	-	-
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	234,838	11	83,223	9

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ պարտավորություններ	3,116	33,795	-	36,911
Այլ ակտիվներ	65,859	(65,859)	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	158,076	232,986	-	391,062
Փոխանցված հարկային վնաս	139,453	(139,453)	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	366,504	61,469	-	427,973
Չճանաչված հարկային ակտիվի ազդեցությունը	(139,453)	139,453	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	227,051	200,922	-	427,973
Այլ ակտիվներ	-	(16,430)	-	(16,430)
Պահուստներ	-	(53,536)	-	(53,536)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(49,498)	-	(231,541)	(281,039)
Հիմնական միջոցներ	-	-	(117,856)	(117,856)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(49,498)	(69,966)	(349,397)	(468,861)
Ձուտ հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	177,553	130,956	(349,397)	(40,888)

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթուն կամ վնասուն ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Այլ պարտավորություններ	22,235	(19,119)	-	3,116
Այլ ակտիվներ	105,319	(39,460)	-	65,859
Վաճառքի համար նատչելի արժեթղթեր	7,886	(7886)	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	252,123	(94,047)	-	158,076
Փոխանցված հարկային վնաս	-	139,453	-	139,453
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	387,563	(21,059)	-	366,504
Չճանաչված հարկային ակտիվի ազդեցությունը	-	(139,453)	-	(139,453)
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	387,563	(160,512)	-	227,051
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	(34,004)	34,004	-	-
Պահուստներ	(43,285)	43,285	-	-
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(21,845)	-	(27,653)	(49,498)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(99,134)	77,289	(27,653)	(49,498)
Ձուտ հետաձգված հարկային ակտիվ	288,429	(83,223)	(27,653)	177,553

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ դրամական միջոցներ	4,078,547	4,765,367
Դրամական միջոցների այլ տեղաբաշխումներ	6,554	5,181
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	30,227,219	6,323,804
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	2,269,192	3,176,670
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	36,581,512	14,271,022

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստները, որոնք հաշվարկվում են Բանկի կողմից ներգրավված դրամային որոշ միջոցների 4%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12%-ի չափով (2012թ.՝ համապատասխանաբար 8% և 12%): Այդ միջոցները 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում են 12,918,415 հազար դրամ (2012թ. դրությամբ՝ 11,751,763 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է Կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Բանկը տոկոսներ չի ստանում:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցները 1,538,122 հազար դրամ գումարով (68%) կենտրոնացված են երեք բանկերում (2012թ.՝ 2,405,748 հազար դրամ (76%)՝ կենտրոնացված երեք բանկում):

2013թ. ընթացքում Բանկի կողմից իրականացված անկանխիկ գործարքներն իրենցից ներկայացնում են վարկերի մարումներ գրավների բռնագանձման միջոցով 2,082,626 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 5,310,552 հազար դրամ):

15 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Դեպոնացված գումարներ ՀՀ ԿԲ-ում	420,000	1,020,000
Ֆինանսական կազմակերպությունների վարկեր և ավանդներ	1,558,163	1,313,726
Այլ հաշիվներ	621,396	470,282
Արժեզրկումից պահուստներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով	-	(49,298)
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,599,559	2,754,710

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների վարկեր և ավանդներ հողվածում ներառված հաշիվները կենտրոնացված են մեկ ֆինանսական կազմակերպությունում և կազմում են 1,034,351 հազար դրամ (66%) (2012թ.՝ 1,134,111 հազար դրամ (86%)) կենտրոնացված մեկ ֆինանսական կազմակերպությունում):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ հաշիվներ հողվածում ներառված գումարներն իրենից ներկայացնում են Բանկի գործառնությունների համար տեղաբաշխված երաշխիքային ավանդներ և ներառում են Մաստեր Քարդ վճարային համակարգին անդամակցության համար սառեցված ավանդ 317,146 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 314,775 հազար դրամ), ինչպես նաև Visa վճարային համակարգին անդամակցության համար սառեցված ավանդ 182,785 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 74,662 հազար դրամ) գումարով:

Դեպոնացված գումարը ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գծով արժեզրկման կորուստների հատկացումների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2012	53,923
Հակադարձում	(4,625)
31 դեկտեմբեր 2012	49,298
Հակադարձում	(49,298)
31 դեկտեմբեր 2013	-

16 Ածանցյալ Ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավ. իրական արժեք
Վաճառքի համար պահվող ածանցյալներ						
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>						
Սվոփեր-արտաքին	2,078,750	50,550	-	21,829,933	227	115,407
Սվոփեր-ներքին	-	-	-	2,902,511	13,277	5,535
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	2,078,750	50,550	-	24,732,444	13,504	120,942

17 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Վարկեր	97,106,775
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	12,777,537	11,830,909
Օվերդրաֆտներ	31,036,752	27,554,385
Երաշխիքներ	917,429	1,747
Ֆինանսական վարձակալություն	1,282	1,676
	141,839,775	136,129,278
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխառությունների գծով	(4,669,839)	(3,384,601)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ	137,169,936	132,744,677

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում և փոխառություններում ներառված հաշվեգրված տոկոսները կազմում են 6,340,446 հազար դրամ (2012թ.՝ 2,591,590 հազար դրամ):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխառությունների արդյունավետ տոկոսադրույքները տատանվում են ՀՀ դրամով վարկերի համար 6.16-ից 27.87% (2012թ.՝ 6.16-ից 26.87%) և ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթով վարկերի համար 8.98-ից 21.94% (2012թ.՝ 9.37-ից 19.56%):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավարտված տարվա ընթացքում Բանկը ձեռք է բերել հաճախորդներին տրամադրված վարկերի դիմաց ստացած գրավը, այդ ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 5,824,128 հազար դրամ (2012թ.՝ 5,087,665 հազար դրամ) (Տես՝ ծանոթագրություն 21): Բանկը մտադիր է վաճառել այս ակտիվները կարճ ժամանակահատվածում:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 31,014,797 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 22%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց (2012թ.՝ 26,495,881 հազար դրամ կամ համախառն վարկային պորտֆելի 19%-ը): Նշված վարկերի գծով անհատական արժեզրկումից պահուստները կազմում են 320,795 հազար դրամ (2012թ.՝ 567,403 հազար դրամ):

Հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթերի իրական արժեքը, որոնք վերագրավադրվել են այլ կազմակերպություններում որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, կազմում է 15,482,300 հազար դրամ (2012թ.՝ 11,868,589 հազար դրամ) (Ծանոթ. 25, 28):

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ տնտեսության ճյուղերի ունի հետևյալ տեսքը՝

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Արդյունաբերություն	25,731,595	25,711,566
Գյուղատնտեսություն	4,040,939	4,400,410
Շինարարություն	14,124,446	14,609,697
Առևտուր	38,077,380	34,081,850
Սպառողական	20,572,624	18,995,134
Հիփոթեքային	14,122,196	16,171,516
Այլ	25,170,595	22,159,105
	141,839,775	136,129,278
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	(4,669,839)	(3,384,601)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	137,169,936	132,744,677

Վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժն ըստ տնտեսության ճյուղերի հետևյալն է.

	2013							Ընդամենը
	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	
2013թ. հունվարի 1 դրությամբ	514,231	350,713	292,194	796,021	664,830	323,430	443,182	3,384,601
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	213,822	(53,591)	414,247	1,529,817	(505,775)	(175,331)	(182,481)	1,240,708
Դուրսգրում	(20,224)	(75,100)	(334,858)	(42,856)	(155,639)	(81,900)	(10,021)	(720,598)
Վերադարձ	6,003	51,830	306,556	122,380	202,310	75,023	1,026	765,128
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	713,832	273,852	678,139	2,405,362	205,726	141,222	251,706	4,669,839
Անհատական արժեզրկում	493,960	-	548,673	1,994,816	-	-	-	3,037,449
հմքային արժեզրկում	219,872	273,852	129,466	410,546	205,726	141,222	251,706	1,632,390
	713,832	273,852	678,139	2,405,362	205,726	141,222	251,706	4,669,839
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	3,744,345	-	1,177,796	3,531,819	-	-	-	8,453,960

Հազար ՀՀ դրամ	2012							Ընդամենը
	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Շինարարություն	Առևտուր	Սպառողական	Հիփոթեքային	Այլ	
2012թ. հունվարի 1 դրությամբ	242,964	131,922	337,145	792,603	247,092	228,827	351,593	2,332,146
Տարվա ծախս/ (հակադարձում)	117,429	1,183,408	(48,951)	810,286	503,297	(174,942)	126,194	2,516,721
Դուրսգրում	(54,275)	(1,012,733)	-	(905,103)	(230,863)	(63,006)	(56,375)	(2,322,355)
Վերադարձ	208,113	48,116	4,000	98,235	145,304	332,551	21,770	858,089
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>514,231</u>	<u>350,713</u>	<u>292,194</u>	<u>796,021</u>	<u>664,830</u>	<u>323,430</u>	<u>443,182</u>	<u>3,384,601</u>
Խմբային արժեզրկում	514,231	350,713	292,194	796,021	664,830	323,430	443,182	3,384,601
	<u>514,231</u>	<u>350,713</u>	<u>292,194</u>	<u>796,021</u>	<u>664,830</u>	<u>323,430</u>	<u>443,182</u>	<u>3,384,601</u>

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆիզիկական անձիք	35,992,197	36,848,927
Մասնավոր ձեռնարկություններ	102,071,835	94,912,408
Անհատ ձեռնարկատերեր	2,783,348	2,557,968
Պետական ձեռնարկություններ	769,210	1,305,854
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	223,185	504,121
	141,839,775	136,129,278
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի գծով	(4,669,839)	(3,384,601)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	<u>137,169,936</u>	<u>132,744,677</u>

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիփոթեքային վարկեր	14,122,196	16,171,516
Վարկային քարտեր	12,685,071	11,133,803
Սպառողական վարկեր	1,835,755	1,977,541
Ոսկու վարկեր	5,463,399	5,111,139
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	383,457	590,547
Այլ	1,502,319	1,864,381
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	<u>35,992,197</u>	<u>36,848,927</u>

Ֆինանսական վարձակալության գծով տեղեկատվությունը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ		
Մինչև 1 տարի	1,068	1,365
1-5 տարի	281	607
	1,349	1,972
Ֆինանսական վարձակալության գծով չվաստակած ապագա ֆինանսական եկամուտ	(67)	(296)
Ֆինանսական վարձակալության գծով զուտ ներդրումներ	1,282	1,676

Ֆինանսական վարձակալության գծով արժեզրկումից պահուստները ներառված են վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստում և 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կազմում են 13 հազար դրամ (2012թ.՝ 27 հազար դրամ):

Ֆինանսական վարձակալության գծով ենթադրվող տոկոսադրույքը կազմում է 19-20%:

Ինչպես նշված է 32 ծանոթագրությունում, 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Վարկային պորտֆելի ժամկետային վերլուծությունը տես 34 ծանոթագրությունում:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժույթային և տոկոսային ռիսկը բացահայտված է 35 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 31 ծանոթագրությունում:

18 Ներդրումային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013			2012		
	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը	Վաճառքի համար մատչելի	Մինչև մարման ժամկետը պահվող	Ընդամենը
Զգնանշվող ներդրումներ						
Բաժնենասային արժեթղթեր	9,226	-	9,226	10,230	-	10,230
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	10,093	-	10,093	10,093	-	10,093
Պետական պարտատոմսեր	1,009	-	1,009	154,878	-	154,878
Ոչ պետական պարտատոմսեր	-	-	-	-	32,598	32,598
Մուրհակներ	4,302	-	4,302	13,006	-	13,006
Հաշվեզրված տոկոսներ	297	-	297	8,743	904	9,647
Ընդամենը ներդրումներ	24,927	-	24,927	196,950	33,502	230,452

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Բանկը տարվա ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող (2012թ. նույնպես):

Զգնանշվող վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող

շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի գեղչատոկոս:

Բոլոր չգնանշված վաճառքի համար մատչելի բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա գնանշվող շուկա և Բանկը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերն ըստ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2013		2012	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
Պետական պարտատոմսեր	8.19%	2014	13.62-15.04%	2014-2028
Ոչ պետական պարտատոմսեր	-	-	12%	2013
Մուրհակներ	26%	2014	24.63%	2013

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը 9,528,273 հազար դրամ իրական արժեքով (2012թ.՝ 8,606,949 հազար դրամ) վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով՝ 6 ամիսը չգերազանցող ժամանակահատվածներով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 28):

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Անվանական արժեք	-	33,282
Չեղջատոկոս	-	(684)
Հաշվեգրված տոկոսներ	-	904
Ընդամենը մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	33,502

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	2013		2012	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
Ոչ պետական պարտատոմսեր	-	-	12%	2013

19 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Հող և շենքեր	Սարքա- վորումներ	Փոխա- դրա- միջոցներ	Համա- կարգչային տեխնիկա	Այլ հիմնական միջոցներ	Վարձ. հիմն. միջ. գծով կապ. ներդ.	Կապիտալ ներդրումներ հիմնական միջոցներում	Ընդամենը
ՍԿՋՔՆԱԿԱՆ ԿԱՍ ՎԵՐԱԳՆԱՀԱՏՎԱԾ ԱՐԺԵՔ								
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,589,903	363,641	401,011	2,034,565	517,035	28,996	1,451,313	11,386,464
Ավելացում	372,270	10,147	185,471	34,660	15,532	-	327,319	945,399
Օտարում	-	(1,191)	(115,644)	(7,657)	(4,911)	-	-	(129,403)
Վերադասակարգում	971,841	75,647	-	622,335	108,809	-	(1,778,632)	-
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,934,014	448,244	470,838	2,683,903	636,465	28,996	-	12,202,460
Ավելացում	2,330	10,058	9,011	153,931	44,407	1,403	-	221,140
Օտարում	-	-	(219,829)	-	(2,357)	-	-	(222,186)
Վերադասակարգում	-	-	-	(100,760)	100,760	-	-	-
Վերագնահատում	589,278	-	-	-	-	-	-	589,278
Վերագնահատման ճշգրտում	(952,836)	-	-	-	-	-	-	(952,836)
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,572,786	458,302	260,020	2,737,074	779,275	30,399	-	11,837,856
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ								
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	444,966	150,144	181,380	1,083,057	211,950	15,581	-	2,087,078
Մաշվածության ծախս	242,381	83,206	76,903	419,770	96,927	2,525	-	921,712
Օտարում	-	(882)	(97,381)	(4,515)	(4,700)	-	-	(107,478)
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	687,347	232,468	160,902	1,498,312	304,177	18,106	-	2,901,312
Մաշվածության ծախս	265,489	79,261	85,156	212,225	148,378	438	-	790,947
Օտարում	-	-	(126,024)	-	(2,225)	-	-	(128,249)
Վերադասակարգում	-	-	-	-	180	-	-	180
Վերագնահատման ճշգրտում	(952,836)	-	-	-	-	-	-	(952,836)
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	311,729	120,034	1,710,537	450,510	18,544	-	2,611,354
ՄԱՍՏՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ								
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,572,786	146,573	139,986	1,026,537	328,765	11,855	-	9,226,502
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,246,667	215,776	309,936	1,185,591	332,288	10,890	-	9,301,148
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	6,144,937	213,497	219,631	951,508	305,085	13,415	1,451,313	9,299,386

Ակտիվների վերագնահատում

Բանկի սեփականությունը հանդիսացող շենքերի և հողի վերագնահատումը կատարվել է 31 դեկտեմբերի 2013թ. դրությամբ անկախ գնահատող կազմակերպության կողմից՝ կիրառելով համեմատական և եկամտային մեթոդները, որի արդյունքում առաջացել է վերագնահատման աճ 589,278 հազար դրամ գումարով: Իրական արժեքով Բանկի սեփականությունը հանդիսացող շենքի գնահատման համար Ղեկավարությունը հիմք է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Եթե հիմնական միջոցները ներկայացվեին սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, հաշվեկշռային արժեքը 31 դեկտեմբեր 2013թ. դրությամբ կկազմեր 6,983,508 հազար դրամ:

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 122,175 հազար դրամ (2012թ.՝ 119,988 հազար դրամ):

Ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցների գումարը կազմում է 67,900 հազար դրամ (2012թ.՝ 254,722 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի պայմանագրային պարտավորություններ 12,169 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ ոչինչ) շենքերի վերանորոգման գծով: Բանկի ղեկավարությունը արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ ռեսուրսներ այս պարտավորության մարման համար: Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ հետագա զուտ եկամուտները և ֆինանսավորումը կբավարարեն վճարելու այս և նմանատիպ այլ պարտավորությունները:

20 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Արտոնագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Կապիտալ ներդրումներ	Այլ	Ընդամենը
ՍԿՁԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ					
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	252,210	157,192	-	76,178	485,580
Ավելացում	653,217	22,158	4,847	-	680,222
Օտարում	(66,076)	(32,032)	-	(23,341)	(121,449)
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	839,351	147,318	4,847	52,837	1,044,353
Ավելացում	251,232	-	91,930	-	343,162
Օտարում	(4,864)	-	-	-	(4,864)
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,085,719	147,318	96,777	52,837	1,382,651
ԿՈՒՏԱԿԱԾ ԱՍՈՐՏԻԶԱՑԻԱ					
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	65,767	32,223	-	23,341	121,331
Օտարում	(65,772)	(32,032)	-	(23,341)	(121,145)
Մասհանումներ	292	85	-	-	377
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	287	276	-	-	563
Օտարում	(4,864)	-	-	-	(4,864)
Վերադասակարգում	-	(180)	-	-	(180)
Մասհանումներ	38,291	242	-	-	38,533
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	33,714	338	-	-	34,052
ՄՆԱՑՈՐԴԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ					
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,052,005	146,980	96,777	52,837	1,348,599
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	839,064	147,042	4,847	52,837	1,043,790
2012թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	186,443	124,969	-	52,837	364,249

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ոչ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ոչ նյութական ակտիվներ առկա չեն (2012թ.՝ նույնպես):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի պայմանագրային պարտավորություններ 35,117 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 97,354 հազար դրամ) համակարգչային ծրագրերի գնման գծով: Բանկի ղեկավարությունը արդեն հատկացրել է անհրաժեշտ ռեսուրսներ այս պարտավորության մարման համար: Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ հետագա զուտ եկամուտները և ֆինանսավորումը կբավարարեն վճարելու այս և նմանատիպ այլ պարտավորությունները:

21 Բռնագանձված ակտիվներ

Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների տնօրինման արդյունքում տարվա ընթացքում ձեռք բերված ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	4,853,870	3,548,157
Այլ	970,258	1,539,508
Ընդամենը	5,824,128	5,087,665

Բանկի քաղաքականությունն է հետամուտ լինել գրավի իրացմանը պատշաճ կերպով և ժամկետներում: Բանկը հիմնականում չի օգտագործում գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի համաձայն վաճառքի ծախսումներից նվազագույնով:

22 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխավճարներ և այլ դեբիտորներ	426,726	348,876
Այլ ստացվելիք գումարներ	660,342	233,997
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	1,087,068	582,873
Նկարներ	81,030	47,252
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	9,564	10,812
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	34,867	49,948
Թանկարժեք մետաղներ	8,819	24,080
Պահեստ	262,889	315,802
Այլ	39,218	36,934
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	436,387	484,828
Ընդամենը այլ ակտիվներ	1,523,455	1,067,701

Այլ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների հատկացումների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2012	292,444
Տարվա ծախս	115,651
Դուրսգրում	(411,340)
Վերադարձ	3,245
31 դեկտեմբեր 2012	-
Հակադարձում	(107,936)
Դուրսգրում	(12,883)
Վերադարձ	120,819
31 դեկտեմբեր 2013	-

23 Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	3,981,248	4,075,132
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	24,490,768	18,533,234
Ստորադաս փոխառություն	8,477,954	8,476,190
Ընդամենը պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	36,949,970	31,084,556

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է ՀՀ ԿԲ-ից ներգրավված 8,450,000 հազ. ՀՀ դրամ գումարով փոխառություն տարեկան 7.5% տոկոսադրույքով, 2014թ. մարման ժամկետով:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ պարտավորությունները իրենցից ներկայացնում են վարկեր ստացված Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի կողմից ռետրոակտիվ ֆինանսավորման շրջանակներում փոքր և միջին բիզնեսի, սպառողական և այլ նպատակներով վարկավորում իրականացնելու նպատակով (2012թ. նույնպես):

24 Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	17,663,111	14,899,775
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	63,574	197,398
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	163	162
Վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	7,018,129	8,211,376
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	-	1,457,819
Ընդամենը պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	24,744,977	24,766,530

Միջազգային Ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը ներառում են Եվրասիական Չարգացման Բանկից ստացված վարկերը:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը և ավանդները էական կենտրոնացումներ չունեն (2012թ.՝ նույնպես):

Բանկերից բոլոր ավանդները ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ: Ֆինանսական կազմակերպություններից վարկերը ունեն հաստատուն և փոփոխական տոկոսադրույքներ:

2013թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով արդյունավետ տոկոսադրույքները տատանվում են 5.64-ից 9.38% (2012թ.՝ 5.64-ից 10.46%), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով պարտավորությունների համար 8.30-ից 8.84% (2012թ.՝ 4.07%):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2012թ.՝ նույնպես):

25 Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Ոչ ռեզիդենտ կազմակերպություններից ստացված արժեթղթեր	15,482,300	11,868,589
Ընդամենը առևտրային նպատակով պահվող ֆինանսական պարտավորություններ	15,482,300	11,868,589

Նշված պարտավորությունները առաջացել են հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթերի ռեպո համաձայնագրերով վերագրավադրման հետևանքով: Տես ծանոթ. 17:

26 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
ՀՀ կառավարություն		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	156,547	233,063
Ստացված վարկեր	4,560,711	4,286,733
	4,717,258	4,519,796
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	21,357,759	12,108,134
Ժամկետային ավանդներ	20,730,646	7,555,592
	42,088,405	19,663,726
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	4,997,463	4,803,581
Ժամկետային ավանդներ	64,704,711	68,252,204
	69,702,174	73,055,785
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	116,507,837	97,239,307

Հաճախորդների ավանդներն ունեն հաստատուն տոկոսադրույք:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կառավարության նկատմամբ պարտավորություններում ներառված է Համաշխարհային բանկի «Գյուղացիական բարեփոխումների» ծրագրի շրջանակներում և Գյուղացիական ֆինանսավորման կառույց ԾԻԳ-ից ներգրավված 1,075,047 հազար դրամ վարկը (2012թ.՝ 1,431,039 հազար դրամ), «Հազարամյակի Մարտահրավեր Հիմնադրամ-Հայաստան» ՊՈԱԿ-ից ներգրավված 247,565 հազար դրամ վարկը (2012թ.՝ 332,625 հազար դրամ), ինչպես նաև Գերմանա-Հայկական հիմնադրամի կողմից «Փոքր և միջին ձեռնարկությունների վարկավորման» ծրագրի շրջանակում ստացված վարկերը 3,196,449 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 2,488,165 հազար դրամ):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրավաբանական/ֆիզիկական անձանց ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված վարկերի, ակրեդիտիվների, երաշխիքների և այլ պայմանական պարտավորությունների գծով 34,680,265 հազար դրամ գումարով (2012թ.՝ 39,270,469 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ամենամեծ տաս հաճախորդների միջոցների ընդհանուր գումարը (ներառյալ փոխկապակցված անձինք, տես ծանոթ. 31) կազմում է 33,690,114 հազար դրամ (2012թ.՝ 22,590,608 հազար դրամ) կամ հաճախորդներից ներգրավված միջոցների (բացառությամբ ՀՀ կառավարության նկատմամբ պարտավորությունների) ընդհանուր գումարի 30% (2012թ.՝ 24%):

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդների նկատմամբ ՀՀ դրամով պարտավորությունների գծով արդյունավետ տոկոսադրույքները տատանվում են 3-ից 15.5% (2012թ.՝ 3-ից 13.8%), ԱՄՆ դոլարով, Եվրոյով և այլ ազատ փոխարկելի արտարժույթներով պարտավորությունների համար 3.44-ից 10.44% (2012թ.՝ 3.44-ից 11.05%):

Հաշվետու ժամականաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2012թ.՝ նույնպես):

27 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ

	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վճարվելիք գումարներ	128,876	192,112
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	74,657	86,462
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	203,533	278,574
Այլ պահուստներ		
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	172,865	184,612
Պահուստներ	-	197,260
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	2,037	2,119
Գործառնական այլ պարտավորություններ	302,955	46,253
Այլ	130,978	117,914
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	608,835	548,158
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	812,368	826,732

Ակտիվների վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	2,119	2,213
Եկամտի ճանաչում (Ծանոթ.9)	(82)	(94)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,037	2,119

28 Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2013	2012	2013	2012
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ (Ծանոթ. 17)	15,482,300	11,868,589	15,166,128	11,114,073
Ներդրումային արժեթղթեր (Ծանոթ. 18)	9,528,273	8,606,949	9,324,640	8,876,980
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ (Ծանոթ. 23, 24)	25,010,573	20,475,538	24,490,768	19,991,053

29 Սեփական կապիտալ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 17,500,000 հազար դրամ (2012թ.՝ 17,500,000 հազար դրամ):

Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 35,000 սովորական բաժնետոմսերից յուրաքանչյուրը 500,000 դրամ անվանական արժեքներով:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերն է՝

Հազար ՀՀ դրամ	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
«ՔՐԻՍՏԻ ՄԵՆԵՋՄԵՆՏ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ	17,500,000	100%

2014թ. ապրիլի 3-ին Բանկի 100% բաժնեմասը գնվել է Վիտալի Գրիգորյանցի կողմից:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել: Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բանկի բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը իրականացվել է բաժնետերերի կողմից ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժին և բաշխել կապիտալը ՀՀ դրամով:

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բաժնետիրական ընկերությունների մասին օրենքի, որը նախատեսում է

պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15%-ի չափով:

30 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Հաճախ հարկային մարմինները ներկայացնում են պահանջներ այնպիսի գործարքների կամ հաշվառման մեթոդների նկատմամբ, որոնց նկատմամբ նախկինում դիտողություններ չեն եղել: Դրա հետևանքով կարող են առաջանալ լրացուցիչ տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումները կարող են ընդգրկել հաշվետու տարվան անմիջապես նախորդող 3 տարի ժամանակաշրջան, սակայն որոշ պայմաններում ստուգումները կարող են ընդգրկել ավելի վաղ ժամանակաշրջաններ:

Դեկլարությունը համոզված է, որ Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Բանկին ներկայացվող դատական հայցերի առումով Բանկի դեկլարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն պարտքային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում հաշվեկշռում:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են`

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Չօգտագործված վարկային գծեր	4,694,542	4,155,831
Ակրեդիտիվներ	-	48,212
Տրամադրված երաշխիքներ	18,048,213	11,244,852
	22,742,755	15,448,895
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորությունների պահուստ	-	(197,260)
Ընդամենը պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	22,742,755	15,251,635

Վարկային պարտավորությունների, երաշխիքների և այլ ֆինանսական միջոցների պարտքային ռիսկի առավելագույն չափը լավագույնս ներկայացված է այս պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների ընդհանուր գումարում:

Այլ պահուստների շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	197,260	-
Ծախս/(հակադարձում)	(197,260)	197,260
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	197,260

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – Բանկը որպես վարձակալող

Բանկն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով վարձակալում է շենք և տարածքներ: Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մինչև 1 տարի	33,921	27,108
1-5 տարի	62,572	80,083
5 տարուց ավելի	23,055	27,735
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	119,548	134,926

Պայմանագրային պարտավորություններ

Պայմանագրային պարտավորությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթ. 19, 20-ում:

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն իրականացրել է ավտոտրանսպորտային միջոցների (նաև ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն), շենքերի և շինությունների, շահագործվող գույքի, Բանկին պատկանող բանկոմատների ապահովագրություն, ինչպես նաև Բանկային ռիսկերի համապարփակ, էլեկտրոնային և համակարգչային հանցագործության և տնօրենների և ղեկավարների պատասխանատվության ապահովագրություն:

Քանի դեռ Բանկը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Սկսած 2005թ. հունիսից Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների և կանոնակարգվում է «Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու» մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Բանկի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 4,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 2,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Բանկի սննկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ

կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկի վերջնական վերահսկող է հանդիսանում ՌԳ քաղաքացի գործարար Վիտալի Սարգսի Գրիգորյանը:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2013		2012	
	Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ և կապակցված կողմեր	Բաժնետերեր և կապակցված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ և կապակցված կողմեր
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
<i>Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ</i>				
Վարկի մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	238,042	1,510,512	56,663	9,421,436
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	61,448	589,494	240,658	1,401,410
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(238,042)	(863,741)	(59,279)	(9,312,334)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	61,448	1,236,265	238,042	1,510,512
Արժեզրկումից պահուստ	(614)	(12,363)	(2,380)	(15,105)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	60,834	1,223,902	235,662	1,495,407
<i>Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	-	-	-	-
Տարվա ընթացքում ստացված ավանդներ	-	1,288,021	-	-
Տարվա ընթացքում վճարված ավանդներ	-	(1,062,822)	-	-
Ավանդներ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	225,199	-	-
<i>Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ</i>				
Ավանդներ 1 հունվարի դրությամբ	-	43,501	6,716	129,630
Տարվա ընթացքում ստացված ավանդներ	958,244	10,302,139	121,213	13,048,542
Տարվա ընթացքում վճարված ավանդներ	(958,244)	(10,319,061)	(127,929)	(13,134,671)
Ավանդներ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	26,579	-	43,501
<i>Տրամադրված երաշխիքներ</i>	-	-	-	60,000
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն				
Տոկոսային եկամուտ	15,056	174,863	22,362	736,283
Տոկոսային ծախսեր	-	6,132	-	377
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)	(1,766)	(2,742)	1,813	(79,109)

Տնօրեններին և ղեկավար անձնակազմի այլ անդամներին (և ընտանիքի անդամներին) տարվա ընթացքում տրամադրված վարկերը ունեն 1-ից 13 տարի մարման ժամկետ և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 9-24% (2012թ.՝ 9-22%, 1-ից 14 տարի): Տնօրեններին տրամադրված վարկերը ապահովված են ոսկով, անշարժ գույքով, դրամական միջոցներով և այլ գույքով:

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	316,016	234,741
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	-	14,769
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	316,016	249,510

32 Իրական արժեքի չափումը

Բանկի Խորհուրդը սահմանում է ինչպես իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ չգնանշվող առևտրային և վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերը, չգնանշվող ածանցյալ ֆինանսական գործիքները, այնպես էլ ոչ-պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը, ինչպես օրինակ վաճառքի համար պահվող ակտիվները:

Անկախ գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների, ինչպես օրինակ՝ անշարժ գույքի և բռնագանձված գույքի, գնահատման համար: Անկախ գնահատողների ընդգրկումը յուրաքանչյուր տարի որոշվում է Բանկի Խորհրդի կողմից:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Բանկի ղեկավարությունը վերլուծում է ակտիվների և պարտավորությունների արժեքների փոփոխությունները, որոնք պետք է վերագնահատվեն համաձայն Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ, համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ: Ղեկավարությունը Բանկի անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի յուրաքանչյուր փոփոխությունը համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ, որոշելու համար, թե հիմնավորված է արդյոք տվյալ փոփոխությունը:

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված).

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

32.1 Իրական արժեքով չհափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ				2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	36,581,512	-	36,581,512	36,581,512
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	2,599,559	-	2,599,559	2,599,559
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	137,169,936	-	137,169,936	137,169,936
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	1,087,068	-	1,087,068	1,087,068
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	-	36,949,970	-	36,949,970	36,949,970
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	24,744,977	-	24,744,977	24,744,977
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	-	116,507,837	-	116,507,837	116,507,837
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	203,533	-	203,533	203,533

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Փոփոխվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է նրանց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք գեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են վարկառուի վարկային ռիսկից և տատանվում են 5% մինչև 24% տարեկան (2012թ. 5% մինչև 24% տարեկան):

Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա: Գրավի առարկայի արժեքը հիմնված է անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գույքի գնահատողի իրականացրած գնահատումների վրա:

Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հաճախորդների ավանդների իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող ավանդների համար առաջարկվող դրույքաչափերը: Ցպահանջ վճարվելիք ավանդների իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին վճարվելիք գումարն է:

32.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ

	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Սակարդակ 1	Սակարդակ 2	Սակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	-	1,009	-	1,009
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	25,010,573	-	25,010,573
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	50,550	-	-	50,550
ԸՆԴԱՄԵՆՆՆԸ	50,550	25,011,582	-	25,062,132
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեքով հաշվառվող պարտավորություններ	-	15,482,300	-	15,482,300
ԸՆԴԱՄԵՆՆԸ	-	15,482,300	-	15,482,300
ԶՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	50,550	9,529,282	-	9,579,832

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	-	154,878	-	154,878
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	20,475,538	-	20,475,538
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	13,504	-	-	13,504
Ընդամենը	13,504	20,630,416	-	20,643,920
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	120,942	-	-	120,942
Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող իրական արժեթղթի հաշվառվող պարտավորություններ	-	11,868,589	-	11,868,589
Ընդամենը	120,942	11,868,589	-	11,989,531
ՁՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	(107,438)	8,761,827	-	8,654,389

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել և նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

2գնանշվող ՀՀ բաժնետոմսեր

Բանկի ներդրումների իրական արժեքը ՀՀ չգնանշվող ներդրումներում չի կարող չափվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից: Սեփական կապիտալի այս ներդրումի վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկատվության համար տես Ծան. 18-ը:

32.3 Ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափումը

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Հող և շենքեր	-	-	7,572,786	7,572,786
Ընդամենը	-	-	7,572,786	7,572,786
ՁՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	-	-	7,572,786	7,572,786

Իրական արժեքի չափումը Մակարդակ 3-րդում

3-րդ մակարդակում դասակարգված Բանկի ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատման մեխանիզմների օգտագործումը հիմնված է այն ելակետային տվյալների վրա, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայի տվյալների վրա: Այս մակարդակում ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները սկզբից մինչև վերջ կարելի է համաձայնեցնել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ	Հող և շենքեր	Ընդամենը
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
2013թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,934,014	7,934,014
Առք	2,330	2,330
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված վնասներ	(952,836)	(952,836)
Վերագնահատման ճշգրտում	589,278	589,278
	<u>7,572,786</u>	<u>7,572,786</u>
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>7,572,786</u>	<u>7,572,786</u>
ԶՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	<u>7,572,786</u>	<u>7,572,786</u>

Բանկի հիմնական գույքային ակտիվների իրական արժեքը հաշվարկվում է գնահատումների հիման վրա՝ իրականացված անկախ, մասնագիտորեն որակավորված գույքի գնահատողների կողմից: Նշանակալի ելակետային տվյալները և ենթադրությունները մշակվում են համաձայն ղեկավարության հետ սերտ խորհրդակցության: Գնահատման գործընթացները և իրական արժեքի փոփոխությունները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին:

Գնահատումը իրականացվել է կիրառելով համեմատական և եկամտային մեթոդները, որոնք արտացոլում են նմանատիպ գույքերի վերջին շուկայական գործարքների գները և ներառում է վերոնշյալ հողին հատուկ գործոնների ճշգրտումներ, այդ թվում հողամասի չափը, գտնվելու վայրը, գրավադրումը և ներկայիս օգտագործումը և այլն:

Հողը և շենքերը վերագնահատվել են 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին:

Նշանակալի չդիտարկվող ներդրումը՝ վերոնշյալ հողին հատուկ գործոնների ճշգրտումն է: Այս ճշգրտումների ծավալն ու ուղղությունը կախված է դիտարկվող շուկայում նմանատիպ գույքի գործարքների քանակից և բնույթից, որոնք կիրառվում են որպես գնահատման մեկնարկային կետ: Չնայած նրան, որ այս ելակետային տվյալը սուբյեկտիվ դատողություն է, ղեկավարությունը գտնում է, որ ողջամտորեն հնարավոր այլընտրանքային ենթադրությունները նյութապես ազդեցություն չեն ունենա ընդհանուր գնահատման վրա:

33 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք հաշվանցված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ, կամ ենթակա են կատարման համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի, որը ներառում է նմանատիպ ֆինանսական գործիքները, անկախ այն բանից, դրանք հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ թե ոչ:

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Հաշվանցված գումարներ			Չհաշվանցված գումարներ	
	Համախառն ֆինանսական ակտիվներ/ պարտավորություններ	Համախառն ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների հաշվանցում	Ներկայացված զուտ արժեքներ	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չճանաչված Ֆինանսական գործիքներ	Զուտ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր (Ծանոթ.17)	12,777,537	-	12,777,537	(15,482,300)	(2,704,763)
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ (Ծանոթ.23)	(24,490,768)	-	(24,490,768)	25,010,573	519,805

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Հաշվանցված գումարներ			Չհաշվանցված գումարներ	
	Համախառն ֆինանսական ակտիվներ/ պարտավորություններ	Համախառն ֆինանսական ակտիվների/ պարտավորությունների հաշվանցում	Ներկայացված զուտ արժեքներ	Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չճանաչված Ֆինանսական գործիքներ	Զուտ
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր (Ծանոթ.17)	11,830,909	-	11,830,909	(11,868,589)	(37,680)
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ (Ծանոթ.23)	(18,533,234)	-	(18,533,234)	18,986,961	453,727
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ (Ծանոթ.24)	(1,457,819)	-	(1,457,819)	1,488,577	30,758

34 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է հիմնական ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Բանկի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 35.3-ում.

Հազար ՀՀ դրամ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱՎՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	36,581,512	-	-	36,581,512	-	-	-	36,581,512
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,040,535	193,304	515,712	1,749,551	850,008	-	850,008	2,599,559
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	50,550	50,550	-	-	-	50,550
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	19,601,903	16,821,097	29,069,572	65,492,572	57,117,837	14,559,527	71,677,364	137,169,936
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	24,927	-	24,927	-	-	-	24,927
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	15,481,272	1,705,865	17,187,137	3,961,316	3,862,120	7,823,436	25,010,573
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	990,502	96,566	-	1,087,068	-	-	-	1,087,068
	58,214,452	32,617,166	31,341,699	122,173,317	61,929,161	18,421,647	80,350,808	202,524,125
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	25,117,936	6,445	8,708,528	33,832,909	1,345,105	1,771,956	3,117,061	36,949,970
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,150,114	2,555,213	4,578,039	11,283,366	11,235,915	2,225,696	13,461,611	24,744,977
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,825,694	7,656,606	15,482,300	-	-	-	15,482,300
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	32,297,978	5,722,048	55,315,725	93,335,751	19,715,392	3,456,694	23,172,086	116,507,837
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	203,533	-	-	203,533	-	-	-	203,533
	61,769,561	16,109,400	76,258,898	154,137,859	32,296,412	7,454,346	39,750,758	193,888,617
Զուտ Դիրք	(3,555,109)	16,507,766	(44,917,199)	(31,964,542)	29,632,749	10,967,301	40,600,050	8,635,508
Կուտակված ճեղքվածք	(3,555,109)	12,952,657	(31,964,542)		(2,331,793)	8,635,508		

Հազար ՀՀ դրամ

2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14,271,022	-	-	14,271,022	-	-	-	14,271,022
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,440,984	-	179,615	1,620,599	1,134,111	-	1,134,111	2,754,710
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	13,504	-	-	13,504	-	-	-	13,504
Վարկեր և փոխառություններ հաճախորդներին	13,161,614	19,032,138	42,446,188	74,639,940	48,532,966	9,571,771	58,104,737	132,744,677
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	196,950	-	196,950	-	-	-	196,950
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	-	33,502	33,502	-	-	-	33,502
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	11,705,101	-	11,705,101	1,182,149	7,588,288	8,770,437	20,475,538
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	13,261	569,612	-	582,873	-	-	-	582,873
	<u>28,900,385</u>	<u>31,503,801</u>	<u>42,659,305</u>	<u>103,063,491</u>	<u>50,849,226</u>	<u>17,160,059</u>	<u>68,009,285</u>	<u>171,072,776</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ-ի նկատմամբ	18,604,441	105,923	279,644	18,990,008	10,036,548	2,058,000	12,094,548	31,084,556
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	75,074	21,357	24,511	120,942	-	-	-	120,942
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	6,544,454	497,403	2,852,866	9,894,723	8,588,136	6,283,671	14,871,807	24,766,530
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	2,487,110	5,285,242	4,096,237	11,868,589	-	-	-	11,868,589
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21,561,355	9,021,586	58,728,128	89,311,069	7,921,088	7,150	7,928,238	97,239,307
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	278,574	-	-	278,574	-	-	-	278,574
	<u>49,551,008</u>	<u>14,931,511</u>	<u>65,981,386</u>	<u>130,463,905</u>	<u>26,545,772</u>	<u>8,348,821</u>	<u>34,894,593</u>	<u>165,358,498</u>
Զուտ Դիրք	<u>(20,650,623)</u>	<u>16,572,290</u>	<u>(23,322,081)</u>	<u>(27,400,414)</u>	<u>24,303,454</u>	<u>8,811,238</u>	<u>33,114,692</u>	<u>5,714,278</u>
Կուտակված ճեղքվածք	<u>(20,650,623)</u>	<u>(4,078,333)</u>	<u>(27,400,414)</u>		<u>(3,096,960)</u>	<u>5,714,278</u>		

35 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանությունն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում:

Ռիսկերի կառավարման գործընթացը կազմակերպվում է Բանկի առաքելությանը, հիմնական ու միջանկյալ նպատակներին համահունչ և ուղղված է Բանկի ֆինանսական վիճակի բարելավմանը և հեղինակության բարձրացմանը:

Բանկում իրականացվող ռիսկերի կառավարման քաղաքականության հիմնական նպատակներն են բացահայտել, գնահատել և կառավարելի դարձնել բոլոր այն հնարավոր ռիսկերը, որոնք անմիջականորեն առնչվում են Բանկի գործունեության հետ, օժանդակել Բանկի ղեկավարությանը կայացնել հնարավորինս օպտիմալ որոշումներ, նպաստել Բանկի գործունեության ռազմավարական և մարտավարական իրատեսական պլանավորմանը, հաշվի առնելով ռիսկ/եկամտաբերություն ընդունելի հարաբերակցության սկզբունքները՝ ստանձնել կառավարելի ռիսկեր, սահմանել ռեսուրսների տեղաբաշխման նախընտրելի ոլորտները, ապահովել ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված նորմատիվների, ինչպես նաև Բանկի կողմից սահմանված ներբանկային նորմատիվների պահպանումը:

Բանկում իրականացվող ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը բխում է հետևյալ հիմնական սկզբունքներից.

- ✓ Ռիսկերի կառավարումը պետք է լինի կանխարգելիչ և հիմնավորված.
- ✓ Ռիսկերը պետք է հնարավորինս ամբողջությամբ բացահայտվեն, օբյեկտիվորեն գնահատվեն և արդյունավետորեն կառավարվեն.
- ✓ Բացահայտված ռիսկերին արձագանքելիս ռիսկերի կառավարման/հսկողության ծախսերը և անցանկալի դեպքերի ի հայտ գալու հետևանքները պետք է կշռվեն ռիսկի նվազեցման արդյունքում ակնկալվող օգուտների հետ.
- ✓ Ռիսկերի կառավարումը կարող է ներառել այնպիսի մոտեցումներ, ինչպիսիք են՝ ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված ընթացակարգերը, ռիսկի փոխանցումը երրորդ անձանց, օրինակ՝ ապահովագրության միջոցով, և ռիսկերի ընդունումը, երբ դրանց նվազեցման ծախսերը գերազանցում են գնահատված կորուստները կամ դրանց նվազեցումը գործնականորեն անհնար է: Այս նպատակով սահմանվում է ռիսկի ընդունելի մակարդակը:

Բանկի ռիսկերի բացահայտումը, չափումը, վերահսկումը և մոնիտորինգը կրում են պարբերական և շարունակական բնույթ: Բանկում իրականացվող ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը թույլ է տալիս հնարավոր ռիսկերով պայմանավորված կորուստների բացառման կամ դրանց նվազագույնի հասցնելու միջոցով արդյունավետ կառավարել Բանկի և Բանկի հաճախորդների ակտիվների և պարտավորությունների հետ առնչվող ռիսկերը՝ ապահովելով շահութաբերության, իրացվելիության և վճարունակության ընդունելի մակարդակ:

Բանկում ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է հստակ և փաստաթղթավորված կերպով նկարագրված բոլոր բիզնես գործընթացների, վերջիններիս գործունեությունը կանոնակարգող ներքին իրավական ակտերի, բոլոր գործընթացների և գործառնությունների համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերի միջոցով:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Բանկում պատշաճ ռիսկերի կառավարման համակարգի ձևավորման, կենսագործունեության և արդյունավետության համար պատասխանատու են Բանկի խորհուրդը, Վարչությունն ու Վարչության նախագահը, Բանկի ղեկավարները՝ ՀՀ օրենսդրությամբ և Բանկի ներքին իրավական ակտերով սահմանված իրենց

պարտականությունների շրջանակներում:

Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողով և Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում
Բանկում ռիսկերի կառավարման քաղաքականության իրականացման համար պատասխանատու են Բանկի Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովը և Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման կողմից շարունակաբար վերահսկվում են Բանկի ստանձնած ռիսկերի մակարդակները և դրանց գծով նախանշված սահմանաչափերի պահպանումը, տարբեր սթրես-թեստերի իրականացման միջոցով գնահատվում են հնարավոր ռիսկերի ազդեցությունը Բանկի գործունեության վրա:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանման (նաև այլ շահագրգիռ ստորաբաժանումների) կողմից ներկայացվող Բանկի գործունեությանն առնչվող ռիսկերի վերաբերյալ հաշվետվությունները, վերլուծություններն ու առաջարկությունները քննարկվում են Ռիսկերի կառավարման հանձնաժողովի նիստերին և ներկայացվում են Բանկի վարչությանը՝ համապատասխան որոշում ընդունելու նպատակով:

Ներքին աուդիտ

Բանկի կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի վարչության կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը և արդյունավետությունը, այնպես էլ Բանկի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի վարչության անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկվում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Բանկի խորհուրդ:

Ռիսկերի բնորոշում և գնահատում

Կախված տարատեսակ գործոններից՝ Բանկը նպատակահարմար է գտնում բանկային ռիսկերը բաժանել արտաքին և ներքին ռիսկերի:

Արտաքին ռիսկերն են՝ երկրի, գնային, մրցակցային և ֆորսմաժորային ռիսկերը:

Ներքին ռիսկերն են՝ վարկային, իրացվելիության, տոկոսադրույքի, արտարժույթային, գործառնական, անձնակազմի և փողերի լվացման ռիսկերը:

Երկրի ռիսկ

Երկրի ռիսկը Բանկը կառավարում է՝ օգտվելով միջազգային վարկանիշային գործակալությունների (Moody's, S&P, Fitch) կողմից միջազգային բանկերին և կազմակերպություններին շնորհված վարկանիշներից: Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանումը կատարում է Բանկի կոնտրազենտ արտասահմանյան բանկերի վարկանիշների պարբերական մոնիտորինգ:

Գնային ռիսկ

Գնային ռիսկի հնարավոր նվազագույն մակարդակն ապահովվում է հետևյալ միջոցառումների շրջանակներում՝ ֆինանսական շուկայի կառուցվածքային, ծավալային և գնային ցուցանիշների դինամիկայի, առանձին ֆինանսական գործիքների իրացվելիության վերլուծություն, առկա միտումների բացահայտում, հնարավոր կորուստների գնահատում ամսական կտրվածքով կիրառվող սթրես թեստերի միջոցով, ֆինանսական գործիքների գծով լիմիտների (ըստ արժեթղթերով գործառնության տեսակի, ըստ դիլերի, ըստ թողարկողի) սահմանում:

Մրցակցային ռիսկ

Մրցակցային ռիսկի կառավարումը Բանկում իրականացվում է բիզնես ստորաբաժանումների և Մարքեթինգային հետազոտությունների բաժնի կողմից, պարբերաբար իրականացվող Բանկի և այլ բանկերի կողմից առաջարկվող ծառայությունների տեսականու և պայմանների համեմատության միջոցով:

Ֆորսմաժորային ռիսկ

ISO 27001-2005-ի պահանջներին համապատասխան Բանկն ունի սերվերային պահուստային կենտրոն: Կենտրոնի տեղակայվածությունը Բանկի գլխավոր գրասենյակից դուրս, հեռու տարածքում, թույլ կտա ապահովել Բանկի գործունեությունը ֆորսմաժորային իրավիճակների ժամանակ:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկերի կառավարման գլխավոր խնդիրը Բանկի համար հանդիսանում է վարկային ռիսկերի ժամանակին բացահայտումը, գնահատումը և դրանց նվազեցման ուղղությամբ համապատասխան քայլերի իրականացումը:

Բանկում վարկային ռիսկը գնահատվում է ինչպես յուրաքանչյուր վարկառուի, այնպես էլ ամբողջ վարկային պորտֆելի գծով: Բանկի կողմից մշակված համապատասխան մեթոդաբանության համաձայն՝ նախքան վարկի տրամադրումը, գնահատվում է պոտենցիալ վարկառուի վարկունակությունը: Վարկային ռիսկի կանխարգելման տեսանկյունից, վարկավորման ժամանակ էսպես կարևորվում է այնպիսի սկզբունքների պահպանումը, ինչպիսիք են վարկի ապահովվածությունն ու նպատակայնությունը: Վարկի տրամադրումից հետո, վարկային պայմանագրի գործողության ամբողջ ընթացքում, Բանկի կողմից իրականացվում է վարկի մոնիթորինգ՝ վարկառուի վճարունակությունը և վարկի ապահովվածությունը պարբերաբար գնահատելու և հնարավոր վարկային ռիսկի զսպման ուղղությամբ համապատասխան քայլեր ձեռնարկելու նպատակով: Պարբերաբար վերլուծության է ենթարկվում նաև Բանկի ընդհանուր վարկային պորտֆելը ըստ տնտեսության ճյուղերի, հաճախորդների և վարկատեսակների՝ պորտֆելի դիվերսիֆիկացիան և որակը ապահովելու նպատակով:

Վարկային ռիսկի զսպման գործում Բանկում խիստ կարևորվում է նաև Վարկային կոմիտեի գործունեությունը: Վարկային կոմիտեն հանդիսանում է Բանկի վարկային քաղաքականությունն իրականացնող մարմին, որի նպատակն է Բանկի վարկային գործունեության կառավարումը և որակյալ վարկային պորտֆելի ձևավորումը: Վարկային կոմիտեի հիմնական խնդիրն է կայացնել վարկային ռիսկ պարունակող գործարքների իրականացման և սպասարկման հետ կապված մասնագիտական կոլեգիալ արձանագրային կամ վերջնական որոշում:

Իրացվելիության ռիսկ

Բանկում իրացվելիության կառավարման նպատակն է՝ ստեղծել այնպիսի ֆինանսական կարողությունների ամբողջություն, որը հնարավորություն կտա առանց լուրջ հիմնախնդիրների բավարարելու բոլոր տեսակի կրեդիտորների, ավանդատուների և այլ հաճախորդների օրինական դրամական պահանջները, որոնք կարող են արտացոլված լինել Բանկի հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային հոդվածներում, ինչպես նաև այս ամենի հետ մեկտեղ ապահովել շահութաբերության հնարավոր առավելագույն մակարդակ:

Բանկում սահուն իրացվելիության ապահովման և իրացվելիության ռիսկի արդյունավետ կառավարման նպատակով իրականացվում է ակտիվների և պասիվների փոխհամաձայնեցված կառավարում՝ ապահովելով:

- ✓ բարձր իրացվելի ակտիվների բավարար առկայություն,
- ✓ ռեսուրսների կայունություն,
- ✓ ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ճեղքվածքների ընդունելի սահմանաչափեր,
- ✓ արտաքին աղբյուրներից միջոցներ ներգրավելու հնարավորություններ:

Բանկում իրացվելիության կառավարման ճիշտ որոշումներ ընդունելու գործում հատկապես կարևորվում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը, որն իրականացվում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ճեղքվածքների (GAP) հաշվարկման մոդելով՝ ակնթարթային (ցպահանջ) և կուտակային տարանջատումներով: Ակնթարթային իրացվելիությունը հաշվարկվում է ամենօրյա կտրվածքով՝ իրավիճակային ճիշտ որոշումներ կայացնելու նպատակով:

35.1 Պարտքային ռիսկ

Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Բանկին կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Բանկի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Բանկն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք կապված են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրման, ինչպես նաև ներդրումային գործունեության հետ: Ռիսկն առկա է նաև մի շարք հետհաշվեկշռային հոդվածներում: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից: Համապատասխան հաշվետվություններն ու վերլուծությունները պարբերաբար ներկայացվում են Բանկի Վարչությանը:

Բանկում վարկային ռիսկը կառավարվում է համաձայն Բանկի վարկային քաղաքականության և ոլորտը կարգավորող այլ ներքին իրավական ակտերի: Ռիսկերի կառավարման վարչության կողմից կատարվում է վարկային պորտֆելի օրական կտրվածքով մոնիտորինգ, կառուցված շարքերի հիման վրա վարկային պորտֆելի դինամիկայի հաշվարկ և պորտֆելի որակի վերլուծություն ըստ պորտուկտների ու մասնաճյուղերի, ինչի հիման վրա կատարվում են վարկային պորտֆելի որակական ցուցանիշների կանխատեսումներ: Ռիսկերի կառավարման վարչությունը իրականացնում է նաև որոշ վարկատեսակների վարկերի մոնիտորինգ հաստատված ընթացակարգերով, իսկ հարկ եղած դեպքում այլ վարկեր ելնելով վարկառուի վարկունակության վատթարացումից: Բանկի տրամադրվող վարկերը հաստատվում են նաև ռիսկերի վարչության կողմից ներքին իրավական ակտերի պահանջների համաձայն նվազեցնելով վարկային ռիսկը:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

35.1.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեզմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀ	ՏՀԶԿ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	34,312,402	1,909,950	359,160	36,581,512
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,866,134	590,245	143,180	2,599,559
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	50,550	50,550
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	105,603,305	715,932	30,850,699	137,169,936
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	15,701	9,226	-	24,927
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	25,010,573	-	-	25,010,573
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	895,337	996	190,735	1,087,068
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	167,703,452	3,226,349	31,594,324	202,524,125
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	137,967,696	3,471,376	29,633,704	171,072,776

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ պարտքային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ տնտեսության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական կազմակերպություններ	Արդյունաբերություն	Գյուղատնտեսություն	Առևտուր	Շինարարություն	Հիփոթեք	Սպառողական ոլորտ	Այլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	36,581,512	-	-	-	-	-	-	-	36,581,512
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	2,599,559	-	-	-	-	-	-	-	2,599,559
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	-	-	-	-	-	50,550	50,550
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	-	25,017,763	3,767,087	35,672,018	13,446,307	13,980,974	20,366,898	24,918,889	137,169,936
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-	-	-	24,927	24,927
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	25,010,573	-	-	-	-	-	-	-	25,010,573
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	-	-	-	-	-	-	-	1,087,068	1,087,068
2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	64,191,644	25,017,763	3,767,087	35,672,018	13,446,307	13,980,974	20,366,898	26,081,434	202,524,125
2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	37,514,774	25,197,335	4,049,697	33,319,331	14,317,503	15,848,086	18,330,304	22,495,746	171,072,776

35.1.2 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Բանկը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունաբերության ճյուղերի և երկրների վարկային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են եռամսյակային կտրվածքով Բանկի Խորհրդի կողմից:

Մեկ վարկառուի գծով վարկային ռիսկի չափը, ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է Բանկի Խորհրդի կողմից սահմանված լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտարժույթային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ստորև ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Բանկը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: Հանրնդիսանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Բանկը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսակներն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը,
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են, ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Հիմնականում ֆինանսական հաստատություններին, հատկապես բանկերին, վարկեր և կանխավճարներ տրամադրելու համար գրավներ չեն պահանջվում: Բացառություն են կազմում այն գրավները, որոնք ձեռք են բերվել ըստ հետզման պայմանագրերի և արժեթղթերի փոխառության գործարքներից: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը հիմնականում չեն ապահովվում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Անշարժ գույք	21,749,485	23,784,278
Ոսկի	7,205,672	6,502,684
Արժեթղթեր	6,673,256	6,419,556
Կազմակերպությունների երաշխիքներ	41,856,747	42,721,268
Մեքենաներ	15,962,306	6,184,353
Կանխիկ դրամական միջոցներ	34,680,265	39,270,469
Պաշարներ	4,824,520	6,741,000
Այլ գրավ	8,887,524	4,505,670
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (համախառն)	141,839,775	136,129,278

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

Պարտքային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն վարկային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները՝ Բանկի գրավոր հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ բանկից հատուկ պայմանների կատարման դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործած մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Բանկը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Մակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Բանկը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

35.1.3 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Բանկը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Բանկը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրագրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվությունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատապես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումն իրականացվում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ	2013	2012
	%	%
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Արդյունաբերություն	0.1	-
Գյուղատնտեսություն	0.7	18.9
Շինարարություն	0.2	-
Առևտուր	-	3.2
Սպառողական	-	0.4
Հիփոթեքային	0.1	-
Այլ	-	0.1

Պարտքային ռիսկ պարունակող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով 2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը կորուստներ չի ունեցել:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասն արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկերի ժամկետանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Արդյունաբերություն	25,548	44,028	45,738	3,603,815	3,719,129
Գյուղատնտեսություն	28,711	28,650	59,776	666,645	783,782
Շինարարություն	-	2,776	-	454,366	457,142
Առևտուր	360,346	35,940	17,373	5,904,209	6,317,868
Սպառողական	433,698	516,863	152,692	3,563,852	4,667,105
Հիփոթեքային	147,407	62,424	37,550	450,187	697,568
Այլ	-	96,878	-	244,765	341,643
Ընդամենը	995,710	787,559	313,129	14,887,839	16,984,237

Հազար ՀՀ դրամ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ				
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Արդյունաբերություն	12,667,380	-	1,642,378	4,127,820	18,437,578
Գյուղատնտեսություն	3,642,296	112,418	16,224	37,254	3,808,192
Շինարարություն	10,514,518	2,338	-	385,687	10,902,543
Առևտուր	20,002,425	-	-	3,046,063	23,048,488
Սպառողական	2,806,664	126,928	74,730	327,372	3,335,694
Հիփոթեքային	6,978,910	128,463	17,787	59,663	7,184,823
Այլ	822,121	34,257	251,012	8,865	1,116,255
Ընդամենը	57,434,314	404,404	2,002,131	7,992,724	67,833,573

35.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Բանկը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Առևտրային պորտֆելի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է VaR մեթոդով, որը արտացոլում է ռիսկի փոփոխականների միջև կախվածությունը: Ոչ առևտրային պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ:

35.2.1 Շուկայական ռիսկ - Առևտրային պորտֆել

Առևտրային նպատակով պահվող արժեթղթերի ռիսկը հաշվարկելու համար Բանկի կողմից կիրառվում են Բազել 2-ի տոկոսադրույքի ռիսկի հաշվարկման մեթոդները և մոտեցումները: Համաձայն դրանց տոկոսադրույքի ռիսկը սահմանվում է որպես տոկոսադրույքի հատուկ և ընդհանուր ռիսկերի հանրագումար:

Տոկոսադրույքի ռիսկի հաշվարկման նպատակով պարտքային արժեթղթերի դիրքերը հաշվարկվում են ներքոհիշյալ սկզբունքներով խմբավորված պարտքային արժեթղթերի նկատմամբ: Միևնույն դիրքերի հաշվարկին մասնակցող պարտքային արժեթղթերը պետք է.

- թողարկված լինեն միևնույն անձի կողմից, և
- արտահայտված լինեն միևնույն արժույթով, և
- ունենան միևնույն եկամտաբերությունը, կամ եկամտաբերությունների միջև տարբերությունը չպետք է գերազանցի 0.2 տոկոսային կետը:

Տոկոսադրույքի հատուկ ռիսկի հաշվարկ

Տոկոսադրույքի հատուկ ռիսկի հաշվարկման նպատակով իրականացվում է պարտքային արժեթղթերի դիրքերի հաշվարկ: Դիրքերի հաշվարկից հետո հաշվարկվում է պարտքային արժեթղթերի համախառն դիրքը: Համախառն դիրքի հաշվարկում պարտքային արժեթղթերը տարբերակված կշիռներով ընդգրկելու նպատակով դասակարգվում են հետևյալ դասերի՝

- պետական պարտքային արժեթղթեր
- հուսալի պարտքային արժեթղթեր
- այլ պարտքային արժեթղթեր:

Տոկոսադրույքի ընդհանուր ռիսկի հաշվարկ

Տոկոսադրույքի ընդհանուր ռիսկի հաշվարկման նպատակով նույնպես իրականացվում է պարտքային արժեթղթերի դիրքերի հաշվարկ: Ընդ որում, պարտքային արժեթղթերի համախառն գուտ դիրքը հաշվարկվում է որպես պարտքային արժեթղթերի երկար դիրքերի հանրագումարի և կարճ դիրքերի հանրագումարի (բացարձակ մեծությամբ) տարբերություն: Պարտքային արժեթղթերի դիրքերի հաշվարկից հետո պարտքային արժեթղթերի երկար կամ կարճ դիրքերը բաշխվում են մինչև մարումը ընկած ժամանակաշրջաններում՝ համապատասխան կշիռներով: Մինչև մարումը ընկած յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի համար պարտքային արժեթղթերի նվազագույն դիրքը տվյալ ժամանակաշրջանի բոլոր երկար դիրքերի հանրագումարի և կարճ դիրքերի հանրագումարի (բացարձակ մեծությամբ) նվազագույն մեծությունն է: Կախված ժամկետայնությունից բոլոր արժեթղթերը բաժանվում են ըստ համապատասխան գոտիների:

Տվյալ օրվա տոկոսադրույքի ընդհանուր ռիսկը ներքոհիշյալ մեծությունների հանրագումարն է.

- մինչև մարումն ընկած յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի նվազագույն դիրքի 10 տոկոս,
- առաջին գոտու նվազագույն դիրքի 40 տոկոս,
- երկրորդ գոտու նվազագույն դիրքի 30 տոկոս,
- երրորդ գոտու նվազագույն դիրքի 30 տոկոս,
- առաջին և երկրորդ գոտիների միջև նվազագույն դիրքի 40 տոկոս,
- երկրորդ և երրորդ գոտիների միջև նվազագույն դիրքի 40 տոկոս,
- առաջին և երրորդ գոտիների միջև նվազագույն դիրքի 150 տոկոս,
- պարտքային արժեթղթերի համախառն գուտ դիրքի 100 տոկոս:

Այն օրերին, երբ բանկի հաշվեկշիռը փոփոխություններ չի կրել (ներառյալ՝ ոչ աշխատանքային օրերը), օրական տվյալների հաշվարկում ընդգրկվում են նախորդ օրվա տվյալները:

35.2.2 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Բանկում տոկոսադրույքի ռիսկի կառավարման խնդիրն է՝ պահպանել ակտիվների ու պարտավորությունների տոկոսադրույքների սպրեդի և զուտ տոկոսային մարժայի նպատակային մակարդակները: Տոկոսադրույքի ռիսկի զսպման նպատակով Բանկում գործում են ակտիվների և պարտավորությունների գնագոյացման (տոկոսադրույքների սահմանման) հատուկ մշակված մեխանիզմներ:

Տոկոսադրույքի ռիսկի գնահատման հիմքում ընկած է տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայուն ակտիվների և տոկոսադրույքի նկատմամբ զգայուն պարտավորությունների ժամկետայնության ճեղքվածքի (GAP) հաշվարկման մոդելը, որը թույլ է տալիս գնահատել տոկոսադրույքի փոփոխության ազդեցությունը Բանկի սպասվող զուտ տոկոսային եկամտի վրա: Բանկում տոկոսադրույքի ռիսկը գնահատվում է նաև դյուրացիայի մոդելով, որը ցույց է տալիս տոկոսադրույքի փոփոխության արդյունքում կապիտալի տնտեսական արժեքի փոփոխությունը՝ հաշվի առնելով ներգրավված պարտավորությունների և տեղաբաշխված ակտիվների ժամկետայնության անհամապատասխանությունը:

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Արտարժույթային ռիսկը Բանկը կառավարում է՝ օգտվելով ստանդարտ և ՎաՄԻ մեթոդաբանություններից: Օրական կտրվածքով կատարվում է արտարժույթային կուրսերի մոնիթորինգ, որի հիման վրա ամսվա վերջին գալիք ամսվա համար կատարվում է արտարժույթային փոխարժեքների կանխատեսում: Վարչությունը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ) և կապիտալի վրա (կապված կապիտալի գործիքների իրական արժեքի փոփոխման հետ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ			2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում տոկոս	Ազդեցություն ը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցու- թյունը կապի- տալի վրա	Փոփոխու- թյուն արտ- արժույթի փոխարժե- քում, տոկոս	Ազդեցու- թյունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Ազդեցու- թյունը կապիտալի վրա
ԱՄՆ դոլար	+5	31,597	25,278	+5	1,601	1,281
ԱՄՆ դոլար	-5	(31,597)	(25,278)	-5	(1,601)	(1,281)
Եվրո	+8	(4,398)	(3,518)	+8	3,164	2,531
Եվրո	-8	4,398	3,518	-8	(3,164)	(2,531)

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12,348,196	23,773,130	460,186	36,581,512
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	831,783	1,632,160	135,616	2,599,559
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	50,550	-	-	50,550
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	62,926,371	74,243,565	-	137,169,936
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	24,927	-	-	24,927
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	25,010,573	-	-	25,010,573
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	954,734	95,014	37,320	1,087,068
	102,147,134	99,743,869	633,122	202,524,125
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	36,949,970	-	-	36,949,970
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	13,226,063	11,518,914	-	24,744,977
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	15,482,300	-	-	15,482,300
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	29,102,943	86,857,311	547,583	116,507,837
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	149,026	54,507	-	203,533
	94,910,302	98,430,732	547,583	193,888,617
Զուտ դիրք 2013 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	7,236,832	1,313,137	85,539	8,635,508
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ին	14,138,750	8,603,947	58	22,742,755
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	92,274,482	77,539,608	1,258,686	171,072,776
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	82,305,369	81,141,923	1,911,206	165,358,498
Զուտ դիրք 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,969,113	(3,602,315)	(652,520)	5,714,278
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ին	6,742,592	8,701,255	5,048	15,448,895

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

35.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Բանկի ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի գսպման նպատակով Բանկը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն

անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Բանկը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բանկն ունի նաև ապահով վարկային գծեր, որ նա կարող է օգտագործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում պահում է իր որոշ դրամով պարտավորությունների 4%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 12%-ի չափով պահուստավորման գումար (տես Ծանոթագրություն 14-ը): Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Բանկի հետ մասնավորապես:

Բանկի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ցուցանիշները հետևյալն են.	Աուդիտ չարված	
	2013, %	2012, %
Ն21- Ընդհանուր իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ընդհանուր ակտիվներ)	21.41	18.99
Ն22- Ընթացիկ իրացվելիություն (Բարձր իրացվելի ակտիվներ/ցպահանջ պարտավորություններ)	134.17	64.10

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների:

Ստորև ներկայացվում է 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի չգեղջված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես Ծանոթագրություն 34-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը Բանկի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ		
				1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ՀՀ ԿԲ նկատմամբ	25,159,904	6,950	8,984,922	1,641,311	2,555,696	38,348,783
Պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	4,169,148	2,589,145	4,659,610	11,759,195	4,887,156	28,064,254
Առևտրային ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,825,694	7,656,606	-	-	15,482,300
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	32,318,304	5,807,935	58,946,880	23,339,709	3,458,133	123,870,961
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	203,533	-	-	-	-	203,533
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	61,850,889	16,229,724	80,248,018	36,740,215	10,900,985	205,969,831
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ						
Արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր	-	-	2,078,750	-	-	2,078,750
Ներհոսք	-	-	(2,028,200)	-	-	(2,028,200)
Արտահոսք	-	-	50,550	-	-	50,550
Զուտ արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր	-	-	50,550	-	-	50,550
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	5,313,692	2,197,903	9,275,029	5,945,631	10,500	22,742,755
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ , 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	49,549,566	15,024,450	69,314,674	28,299,882	12,254,302	174,442,874
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	(56,234)	(21,357)	(29,847)	-	-	(107,438)
Զուտ արտարժույթի սվոփ պայմանագրեր 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ						
Պարտքային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,612,126	947,692	4,241,735	5,647,342	-	15,448,895

Բանկը ներգրավել է էական գումարներով միջոցներ բաժնետերերից և կապակցված կողմերից: Նշված գումարների ցանկացած էական վերադարձ կարող է բացասաբար անդրադառնալ Բանկի գործունեության վրա: Բանկի ղեկավարությունը վստահ է, որ ֆինանսավորման ներկայիս մակարդակը կպահպանվի տեսանելի ապագայում, և միջոցների վերադարձի ռեպրում նա կտեղեկացվի նախապես, ինչը հնարավորություն

կտա Բանկին ժամանակին իրացնելու իր իրացվելի միջոցները և վերադարձնելու պարտքը:

35.4 Գործառնական ռիսկ

Բանկում գործառնական ռիսկերի կառավարման նպատակով աշխատանքային գործընթացներում, գործառնություններում և գործառույթներում ներդրված են ներքին հսկողության համապատասխան մեխանիզմներ:

Գործառնական ռիսկերից հնարավորինս խուսափելու համար Բանկում խիստ կարևորվում է առանցքային աշխատատեղերում գործառնությունների իրականացումը առնվազն «երկու անձի» սկզբունքով, ընթացակարգերի գրավոր սահմանումը, աշխատակիցների իրավասությունների հստակ տարանջատումն ու աշխատանքային պարտականությունների գրավոր ֆիքսումը:

Վերջինիս պատշաճ ապահովումը հանդիսանում է նաև ISO 9001:2008 որակի կառավարման միջազգային ստանդարտների պահանջ, ուստի, Բանկի բոլոր կառուցվածքային և տարածքային ստորաբաժանումների կանոնակարգերում հստակեցված են ստորաբաժանման յուրաքանչյուր աշխատատեղի նկարագիրը, աշխատակցի իրավունքները, պարտականությունները և պարտավորությունները:

Գործառնական ռիսկի առաջացման տեսանկյունից խիստ կարևորվում է նաև տեղեկատվական տեխնոլոգիաների անխափան գործունեության պատշաճ ապահովումը:

Անձնակազմի ռիսկ

Անձնակազմի ռիսկը կառավարվում է Մարդկային ռեսուրսների կառավարման վարչության և Ուսումնական կենտրոնի կողմից: Մարդկային ռեսուրսների կառավարման վարչությունը պարբերաբար իրականացնում է ՀՀ բանկային համակարգում աշխատատեղերի և դրանց պայմանների ուսումնասիրություն, իսկ Ուսումնական կենտրոնը կազմակերպում է աշխատակիցների մասնագիտական գիտելիքների բարձրացմանն ուղղված դասընթացներ՝ ինչպես ներքին, այնպես էլ արտաքին ռեսուրսների հաշվին:

Փողերի լվացման ռիսկ

Փողերի լվացման ռիսկի կառավարումը իրականացվում է Ներքին դիտարկումների բաժնի կողմից, որը գործում է փողերի լվացման դեմ պայքարի օրենսդրության և Բանկի ներքին իրավական ակտերի պահանջներին համապատասխան:

36 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով 1988թ. Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու

կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների միջև նվազագույն հարաբերակցությունը սահմանվում է 12%:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, էմիսիոն եկամուտը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է լրացուցիչ կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

2013 և 2012թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալի, ռիսկով կշռված ակտիվների և կապիտալի համարժեքության նորմատիվի չափերը՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Աուդիտ չարված	
	2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Հիմնական կապիտալ	20,137,168	15,529,308
Լրացուցիչ կապիտալ	1,189,428	1,873,582
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	21,326,596	17,402,890
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	171,216,186	144,721,908
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ	12.46%	12.03%

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և գործառնական ռիսկերի գնահատման:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 5,000,000 ՀՀ դրամ գումարով:

